Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 271 (20. 239) • 1988 йил 23 ноябрь • чоршанба Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

21 ноябрь куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев раислигида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Олий Совет доимий комиссияларининг, халқ депутатлари область Советлари ижроия комитетларининг раислари, республика министрликлари ва идоралари, жамоат ташкилотлари ва ижодий союзлар, оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари, етакчи жамиятшунос олимлар иштирокида кенгайтирилган мажлиси бўлди.

СССР Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳамда СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида СССР Қонунлари лойиҳаларининг республикада умумхалқ муҳокамаси қандай бораётганлиги ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Мазкур масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев ахборот берди. Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Р. Ғ. Ғуломов, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Т. А. Ешимбетова, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари Б. Асророва, П. П. Мельников, Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия масалалари комиссиясининг раиси Э. Ю. Юсупов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. А. Аъзамхўжаев, «Совет Ўзбекистони» газетасининг редактори Л. П. Қаюмов, Сурхондарё область ижроия комитетининг раиси Х. Э. Бердиев сўзга чиқдилар.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда республикада бу муҳим сиёсий ҳужжатларнинг кенг муҳокамаси уюштирилганлиги қайд этилади. Меҳнат коллективларининг, истиқомат жойларида гражданларнинг йиғилишларида, халқ депутатлари Советларининг сессияларида, жамоат ва ижодий ташкилотларнинг пленумларида, меҳнаткашларнинг хатларида Ўзбекистонда КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленуми, партия XXVII съезди ва КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси белгилаб берган йўлга мувофиқ қайта қуриш ва янгилаш жараёнлари авж олиб бораётганлиги таъкидланади. Корхоналарда, ташкилотларда, колхозлар ва совхозларда, илмий муассасаларда соғлом, ижодий ва амалий муҳит тобора кўпроқ қарор топмоқда, одамларнинг меҳнат активлиги, ижтимоий ва сиёсий активлиги ошмоқда. Саноат, транспорт ва алоқа ўн иккинчи беш йиллик топшириқлари доирасида ривожланмоқда, далалар ва фермаларнинг маҳсулдорлиги ошмоқда. Сўнгги йилларда биринчи марта пахта тайёрлаш плани бажарилди, давлатга 5 миллион 350 минг тоннадан кўпроқ қимматли хом ашё сотилди.

Республика меҳнаткашлари, деб таъкидланади қарорда, КПСС ва Совет давлатининг социалистик демократияни, халқнинг ўзини ўзи бошқаришни ривожлантиришга, сайлов системасини, халқ депутатлари Советлари ва одил судлов органлари структураси ҳамда фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган йўлини тўла қўллаб-қувватламоқдалар. Ҳозирги вақтда республика Олий Совети Президиумига 1273 та фикр-мулоҳаза тушди. Уларнинг ҳаммаси чуқур ўрганилди, умумлаштирилди ва ўз вақтида СССР Олий Совети Президиумига юборилди. Меҳнаткашларнинг қонун лойиҳалари хусусидаги таклифлари, истаклари, мулоҳазалари оммавий ахборот ва пропаганда воситаларида кенг ифодаланмоқда. Ўзбекистоннинг миллионлаб гражданлари кўзда тутилаётган сиёсий система ислоҳотини, давлат ҳокимиятининг олий органларини тузиш ва уларнинг самарали ишлашини таъминлашни КПССнинг совет жамиятини революцион тарзда янгилашдан иборат стратегик йўлининг бевосита давоми деб ҳисобламоқдалар. Улар умри тугаган буйруқбозлик иш услубини тугатишга доир орзу-умидларини сиёсий турмушни чинакам ленинча маънодаги демократия ва ўз-ўзини бошқариш асосида ташкил этиш имкониятларини ана шу йўл билан боғламоқдалар.

Халқ ҳокимиятининг янги органларини барпо этиш, уларнинг составига КПСС, жамоат, кооператив ва ижодий ташкилотлар вакилларини сайлаш айниқса маъқулланмоқда. Кўпгина фикр-мулоҳазаларда СССР халқ депутатлари съезди, иттифоқдош ва автоном республикалар халқ депутатлари съездлари давлат ва ижтимоий турмушнинг энг долзарб муаммоларини бевосита коллектив тарзда кўриб чиқишнинг энг таъсирчан формаси бўлиб қолиши қайд этилмоқда. Гражданларнинг фикрича, СССР Олий Советининг ваколатларини кенгайтириш, унинг Президиуми, палаталари ва доимий комиссиялари вазифаларини конкретлаштириш давлат структурасини демократиялаш йўлидаги янги қадам бўлади.

СССР Олий Совети Раиси лавозимини таъсис этиш, шунингдек партия раҳбарини олий давлат лавозимига сайлаш тўғрисидаги таклиф республикада ижобий кутиб олинди. Меҳнаткашлар партия раҳбарининг олий давлат лавозимига сайланиши қонунлар ва энг муҳим социал-иқтисодий программаларни тайёрлашга раҳбарлик қилиш, ташқи сиёсатнинг, мамлакат мудофаа қобилияти ва хавфсизлиги асосий масалаларини ҳал этиш самарадорлигини оширажагини таъкидламоқдалар. Кенг вакиллар иштирокида Конституцион назорат комитетини тузиш тўғрисидаги моддага ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган модда деб қаралмоқда ва буни жамият турмушининг ҳамма соҳаларида қонунларга риоя этилишини қаттиқ контрол қилиб боришни ташкил этишга қаратилган чора деб ҳисобланмоқда. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд органлари ўртасидаги вазифаларни ва масъулиятни аниқ белгилаб қўйиш, сайлов кампаниясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда демократик асосларни мустаҳкамлашни таъминлайдиган янги қоидалар қўллаб-қувватланиши изҳор қилинмоқда.

Бошланган сиёсий система ислоҳоти, СССР Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритишнинг кўзда тутилиши, СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонун лойиҳаси совет халқлари дўстлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашда, ҳар бир иттифоқдош ва автоном республикани мамлакатнинг ягона халқ хўжалик комплекси негизида ривожлантиришни жадаллаштиришда муҳим қадам деб ҳисобланмоқда.

Меҳнат коллективлари ва айрим гражданлардан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига, республика оммавий ахборот воситаларига, жамоат ташкилотларига жуда кўп хатлар келмоқда, уларда ислоҳотнинг биринчи босқичи доирасида жамият сиёсий системасида кўзда тутилаётган ўзгартишларнинг моҳиятини бузиб кўрсатишга уринишлар хусусида жиддий ташвиш изҳор қилинган. Сиёсий кескинликни вужудга келтириш, миллатлараро муносабатлар соҳасида вазиятни кескинлаштириш учун асоссиз ҳис-туйғуларга, талабномаларга, демократия ва ошкораликдан фойдаланишга йўл қўйиб бўлмаслиги таъкидланмоқда.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика меҳнаткашларининг якдиллик билан билдираётган иродасини ифодалаб Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи қардошлиги ва бирлигига путур етказувчи бундай ҳаракатларни қатъий қоралайди, дейилади қарорда. Президиум ССР Иттифоқи билан иттифоқдош республикалар ўртасидаги муносабатларни уйғунлаштириш иттифоқдош ва автоном республикаларнинг хўжалик, социал сиёсий ва маданий турмушининг турли соҳаларидаги ҳуқуқларини ва имкониятларини кенгайтириш, Иттифоқ хўжалик ҳисоби составида маҳаллий ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини ўзи бошқариш билан боғлиқ бўлган бошқа катта вазифалар сиёсий ўзгартишларнинг бундан кейинги босқичларида ҳал қилиниши мумкин ва ҳал қилинади деган ғояни қўллаб-қувватлайди. Президиум кўпмиллатли давлатимиз ҳар бир халқнинг фаровонлигини, иттифоқдош республикалар ҳамда умуман ССР Иттифоқининг экономикаси ва маданиятини янада ривожлантиришни фақат сиёсий вазифаларни изчиллик билан ҳал этиш, метиндек дўстлик ва жипсликни мустаҳкамлаш негизидагина таъминлай олади, деб ҳисоблайди.

Қарорда таъкидланадики, Ўзбекистон ССРда СССР Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ҳамда СССР халқ депутатлари сайлови ҳақидаги СССР қонунлари лойиҳаларининг умумхалқ муҳокамаси меҳнаткашларнинг меҳнатдаги ва ижтимоий-сиёсий активлиги ошган вазиятда ўтмоқда. Республика гражданларининг мутлақ кўпчилиги ана шу муҳим ҳужжатларни умуман қўллаб-қувватламоқда ва маъқулламоқда, бу ҳужжатларни КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг мамлакатимизда халқ ҳокимиятини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш тўғрисидаги қарорларини амалга ошириш йўлидаги конкрет қадам деб ҳисобламоқдалар.

Президиум республика халқ депутатлари Советларига мазкур Қонун лойиҳаларини муҳокама қилишга гражданларнинг кенг оммасини жалб этиш, бу лойиҳалардаги ҳамма қоидалар юзасидан эркин ва амалий фикрлашувни ташкил этиш, меҳнаткашларнинг мулоҳазалари ва таклифлари пухта ҳисобга олинишини таъминлаш, уларнинг мазмуни тўғрисида СССР Олий Совети Президиумини оператив хабардор қилиш ишларини давом эттиришни топширди.

Қонун лойиҳаларининг умумхалқ муҳокамасига қўйилиши сиёсий ислоҳотдаги фақат дастлабки қадам эканлигини ҳар бир кишининг онгига етказиш юзасидан меҳнат коллективларида тушунтириш ишларини кучайтириш зарур деб топилди. СССР билан иттифоқдош республикалар ўртасидаги муносабатларни уйғунлаштириш, иттифоқдош ва автоном республикалар статуси билан боғлиқ бўлган бошқа вазифалар сиёсий ўзгартишларнинг бундан кейинги босқичларида ҳал этилади.

Халқ депутатлари Советларига, министрликлар ва идораларга, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларининг раҳбарларига меҳнаткашларнинг активлигини янада ошириш, уларнинг қайта қуришга қўшаётган ҳиссасини кўпайтириш учун қонун лойиҳалари муҳокамасидан фойдаланиш таклиф қилинди. Бу йилги ва умуман ўн иккинчи беш йиллик социал-иқтисодий ривожлантириш планлари сўзсиз бажарилиши меҳнат коллективларининг, барча меҳнаткашларнинг асосий вазифаси бўлиши лозим. Ҳамма жойда хўжалик ҳисоби, коллектив ва ижара пудратини, хўжалик юритиш ва бошқаришнинг бошқа илғор шаклларини жорий этишга, озиқ-овқат ва уй-жой программаларини ҳал қилишга, товарлар ишлаб чиқариш ва хизматларни кенгайтиришга, шу негизда совет кишилари фаровонлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилсин.

Республиканинг совет, хўжалик органлари ва жамоат ташкилотларига СССРдаги миллатлар ва элатлар, қардош иттифоқдош республикалар ўртасидаги дўстлиқ ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш масалаларига эътиборни кучайтириш, миллатчилик ва маҳаллийчиликнинг ҳар қандай кўринишларига, совет жамияти сиёсий системасини ислоҳ қилиш моҳиятини бузиб кўрсатишга уринишларга қарши қатъий кураш олиб бориш топширилди.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига, республика газеталарига эълон қилинган ҳужжатларнинг умумҳалқ муҳокамаси қандай бораётганлигини кенг ва оператив ёритиш, улардаги асосий қоидаларнинг моҳияти ва аҳамиятини қатъият билан тушунтириш, матбуот саҳифаларида телевидение ва радиоэшиттиришларида КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорларини амалга оширишга, совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларини янгилашга кўмаклашадиган фикрларнинг хилма-хиллигини таъминлаш топширилди.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Ҳолмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари В. И. Огарок ва И. Ҳ. Жўрабеков, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг раиси А. С. Ефимов, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. Алимова иштирок этдилар.

МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Қайта қуриш шароитларида меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш, жамоат ишлаб чиқаришини юксалтиришнинг муҳим омили ҳисобланади. Хўжалик юритишнинг янгича шароитларида аҳолини тўла ва самарали банд этиш муаммоларини ҳал қилиш йўллари — 22 ноябрь куни Тошкентда очилган республика-илмий амалий конференциясининг мавзусидир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев конференцияни кириш сўзи билан очди.

Конференция қатнашчилари, жумладан Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Москвадан келган олимлар ҳамда мутахассислар меҳнат ресурсларидан фойдаланиш, ишлаб чиқариш унумдорлигини ошириш, малакали кадрлар тайёрлаш системасини такомиллаштириш, Ўзбекистонда регионал демографик сиёсат вазифаларини ҳал этиш билан боғлиқ бўлган масалалар комплексини муҳокама қиладилар.

Конференцияда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Судаpенков қатнашмоқдалар. (ЎзТАГ).

• ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

Уста

Бу хушхабар бир зумда тарқалди. Меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришганлиги, меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларини кенг қўлланиш асосида пахтани қайта ишлашни кўпайтиришга қўшган катта шахсий ҳиссаси учун Владимир Тихонович Соколовга КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг қарори билан бир гуруҳ ишлаб чиқариш илғорлари қаторида 1988 йилги СССР Давлат мукофоти берилди.

Владимир Тихонович Бахт пахта тозалаш заводи остонасидан биринчи марта қадам ташлаб ўтганида ўн тўрт ёшли болакай эди. Мана шунга ҳам ўттиз йилдан ошибди. У ўзининг тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги, ҳалол ва камтарлиги билан коллектив ҳурматини қозонди. Шогирдликдан қўли гул ремонтчи-слесарь бўлиб етишди. В. Соколов ишлайдиган куни унга бириктирилган участка фаолиятидан ҳамма хотиржам бўлади. Шу сменада бу участка узлуксиз тўла қувват билан маҳсулот беради. Чунки, Владимир Тихоновичнинг зийрак нигоҳи, ўткир кўзидан ҳеч нима қочиб қутула олмайди. Ҳа, В. Соколов толани чигитдан ажратиб берадиган машиналарга хизмат қилади. Корхонадаги бутун меҳнат мароми қандай бўлиши шу машиналар ишига боғлиқ.

Пахта заводлари билан оз-моз таниш киши ремонтчи-слесарь меҳнати нақадар машаққатли эканлигини яхши билади. Шунга қарамай, Владимир Тихонович ўриндошлик йўли билан сантехник-слесарь бўлиб ҳам хизмат қилмоқда. Ахир, жонажон корхонанинг бу участкадаги иши оқсаётганлигини кўриб индамай туриш, шу соҳани билганинг ҳолда ёрдам қўлини чўзмаслик инсофданми? Соколов шундай қилди. Ҳозир корхонанинг иситиш шохобчалари аъло даражада. Ёнғинга қарши система ва водопровод фақат заводдагина, эмас, балки ишчилар истиқомат қилаётган шаҳарчада ҳам бетўхтов ишлаб турибди.

Владимир Тихонович корхона касаба союз комитетининг аъзоси. Болалар боғчасига оталиқ қилади. У яқинда қуриб битказилган янги корпусга ишдан бўш вақтида ҳеч қандай ҳақ олмай барча санитария техникасини ўрнатиб берди.

— Владимир Тихонович бизнинг фахримиз, — дейди корхона бош инженери Алижон Раҳимов. — Заводимиз октябрь ойи топшириқларини муддатидан бир ҳафта илгари бажариб, икки минг тоннадан кўпроқ аъло сифатли тола ишлаб чиқарган эди. Ноябрь ойидаги натижаларимиз ҳам қувонарли бўлаяпти. Бунда лауреат ишчимиз Соколовнинг хизматлари, шубҳасиз, каттадир.

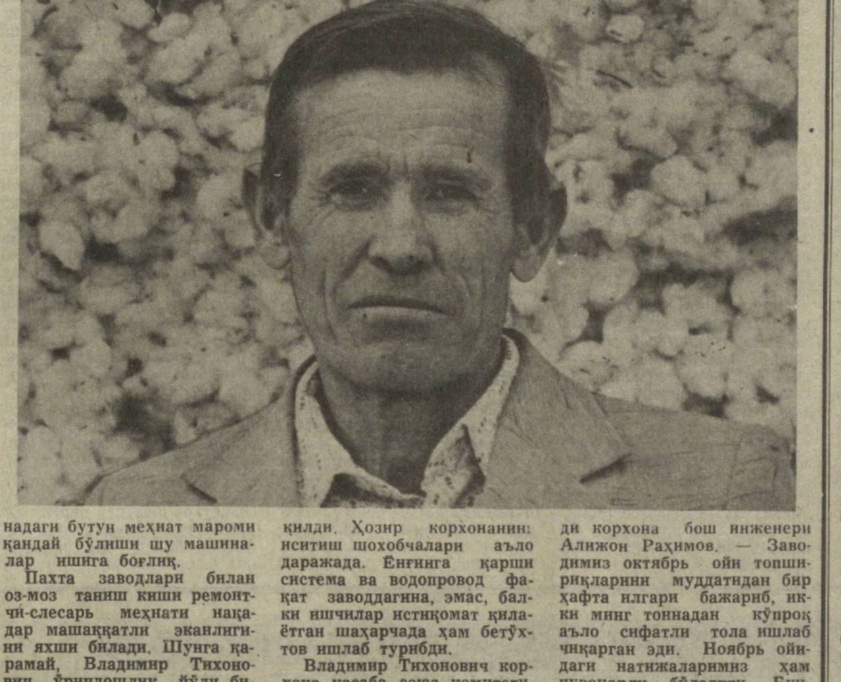

Суратда: СССР Давлат мукофоти лауреати, ишчи В. Соколов.

Р. Шагаев фотоси (ЎзТАГ).

• *Партия турмуши: ҳисобот ва сайлов конференцияларида*

Пискент район партия комитетининг бу галги ҳисобот-сайлов конференцияси демократик ва ошкоралик принципларига қатъий амал қилинган ҳолда ўтказилди. Аввало, райкомнинг конференцияга ҳисоботи «Меҳнат байроғи» район газетасида тўла чоп этилди ва у бир ҳафта давомида партия ташкилотлари йиғилишларида чуқур ўрганилди. Коммунистлар конференцияга келиш олдидан райком фаолиятидаги ютуқ ва камчиликлар, ўз ечимини кутаётган долзарб муаммолар ҳақида мулоҳаза юритиш имкониятига эга бўлдилар.

Бундан ташқари шу йиғилишларда коммунистлар бошқа районга ишга ўтган райкомнинг собиқ биринчи секретари ўрнига ўз номзодларини ҳам тавсия қилдилар. Орадан тўрт-беш кун ўтмай, ана шундай номзодлардан энг муносиблари — тўрт нафари танланиб, район газетасида уларнинг фотосуратлари билан таржимаи ҳоллари эълон қилинди. Шу боис конференция ҳамда райкомнинг ташкилий пленумини икки кунда эмас, балки бир кунда ўтказишга қарор қилингани ҳам ажабланарли эмасди. Бир сўз билан айтганда делегатлар партия анжуманига пухта ҳозирлик билан келдилар.

ОШКОРАЛИК ЁҒДУСИ

Конференция бошланиши биланоқ газетада эълон қилинган ҳисобот юзасидан музокаралар авж олиб кетди.

— Мен оналар ва болалар саломатлиги ва шу билан боғлиқ баъзи муаммоларга тўхталмоқчиман, — деди биринчи бўлиб сўзга чиққан нон комбинати ишчиси А. Маҳмудов. — Районимизда хотин-қизларга шарт-шароит яратиб бериш ва болалар ўлимининг олдини олиш каби масалалар ҳамон суст ҳал этилмоқда. Оддий бир мисол: колхозчи аёл бир куннинг 18 соатида турли юмушлар билан банд бўларкан. Бу ҳолда у қачон ўз саломатлиги ҳақида ўйлайди-ю, қачон боласини ювиб-тараб вақтида овқатлантиришга улгуради? Районнинг бошқа раҳбарларининг янги состави бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриши керак.

Шунингдек музокарада сўзга чиққан бошқа нотиқлар ҳам район партия комитети фаолиятида амалга оширилган ибратли ишлар ва эришилган ютуқларни таъкидлаш билан бирга, мавжуд нуқсонларни юз-хотирсиз очиб ташладилар. Жумладан, мактабгача тарбия муассасалари ҳамда комсомолга партиявий раҳбарлиқ борасида белгиланган тадбирлар тўла амалга ошмаяпти. Райком аппарати ходимлари фақат бирор маълумот керак бўлгандагина комсомолни эслаб қолишади. Кейинги пайтларда коммунистлар аттестациясига эътибор сусайгани унинг обрўсига салбий таъсир кўрсатмоқда.

ДЕМОКРАТИЯ — ҲАҚИҚАТ ҚУРОЛИ

Бунинг устига аҳолини озиқ-овқат, айниқса гўшт, мева ва сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш ёмон аҳволда. Ҳисобот докладида уч йил давомида район аҳолисининг социал-маиший эҳтиёжини қондиришга ажратилаётган маблағлар ҳажми ҳамда меҳнаткашларнинг реал даромади анча ошганлиги таъкидланган. Бу тўғри. Лекин шунга қарамай, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмол даражаси пастлигича қоляпти. Масалан олти-етти фарзандли оилаларнинг бир кунлик овқати учун ўрта ҳисобда бор йўғи бир сўм атрофида сарфланаётганлигини нормал ҳол деб бўлмайди. Хўш, нега иқтисодий даромадимиз яхши-ю, турмуш даражамиз паст? Менимча болаларимиз саломатлиги, билим олиши учун турмуш шароитларини яхшилашдан кўра, кўпроқ енгил автомашиналарда юришни устун кўряпмиз. Районимизда ҳафталаб уйига бир килограмм гўшт олиб келмайдиган, ёки болаларининг дарс тайёрлаши учун оддий стол-стули йўқ, аммо ўзлари «Жигули»да юрган ота-оналар оз дейсизми? Мен шуларни ҳисобга олиб, районимизда социалогик тадқиқотлар олиб борувчи доимий комиссия тузилишини ва у аҳоли ўртасида актив иш олиб боришини таклиф қиламан.

Бирин-кетин минбарга кўтарилган нотиқлар мавжуд нуқсонлар ҳақида мана шундай аниқ факт ва мисоллар асосида ошкора фикр юритдилар. Уларнинг кўпчилиги районда сабзавот ва полиз экинларининг барча турлари бўйича планлар фақат пиёз ва тарвуз ҳисобига бажарилаётгани ҳамда боғлар қисқариб, у ўтган йили 110 гектарга тушиб қолганини, яъни бундан 20 йил муқаддам биргина «Пискент» совхозида мавжуд бўлган боғ билан тенг эканлигини танқид қилдилар.

Республика миқёсидаги шахсий пенсионер М. Самадов конференция делегатларининг эътиборини айни пайтда кўп нарса коммунистларнинг маънавий поклиги ва эътиқодига боғлиқлигига, «Пискент» совхози агрономи Д. Шарофуддинов планлаштиришдаги текисчиликка барҳам беришга, «Ўзбекистон ССР 60 йиллиги» колхози партия ташкилоти секретари И. Капитонов эса давлат кооперативлари бир группа юлғичлар қўлига ўтиб қолмаслиги учун зарур чораларни кўришга қаратдилар.

— Мактаб ислоҳотини амалга ошириш бўйича тўрт йил давомида айтарли бирор жиддий ўзгариш бўлгани йўқ, — деди 6-ўрта мактаб директори ўринбосари А. Акбаров. — Мактабларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва янги бинолар қуриш тўғрисида қабул қилинган қарорлар қоғозда қолиб кетмоқда. Ленин номли, Фурқат номли, Киров номли мактабларнинг қурилганига 60-100 йил бўляпти. Болалар қачонгача бундай эски биноларда ўқишади? Райком бюроси аъзоларининг янги состави бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриши керак.

Умуман, конференция танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. Коммунистлар асосан камчилик ва нуқсонлар ҳақида гапирдилар. Ҳолбуки, ҳисобот даврида районда ишлаб чиқариш ва халқ хўжалигининг барча соҳалари бўйича салмоқли натижаларга эришилди. Лекин коммунистлар бу муваффақиятларни санаб ўтиришни эп кўрмадилар. Улар бутун диққат-эътиборни қайта қуриш ва ошкоралик ёғдуси туфайли эришилган дастлабки муваффақиятларни янада мустаҳкамлашга қаратдилар.

РЎЙХАТДА ЙЎҚ НОМЗОД

Юқорида таъкидлаганимиздек район партия комитетининг биринчи секретарлигига тўрт киши — райкомнинг иккинчи ва учинчи секретарлари Виктор Андреевич Нестеренко ва Меҳринисо Ҳайдарова район халқ депутатлари Совети ижроия комитетининг раиси Жўрақул Отақулов ҳамда «Гулистон» колхози правлениеси раиси Раҳмат Соиповлар номзоди киритилиб, пленум арафасида уларнинг фотосуратлари ва биографиялари район газетасида эълон қилинганди.

Райком пленуми олдидан унинг аъзолари мана шу тўрт номзод қаторига район халқ контроли комитети раиси Турсумат Холбоевнинг ҳам номзодини киритишни сўрадилар. Айнан шу фикрни баъзи коммунистлар конференция минбаридан туриб ҳам таъкидлашган эди. Таклифлар инобатга олинди.

Шундай қилиб демократия қонунига мувофиқ райкомнинг биринчи секретарлигига яширин овоз бериш бюллетенига эндиликда тўрт эмас, беш кишининг номзодини киритишга қарор қилинди. Беш номзод навбат билан минбарга кўтарилиб ўз иш программаси билан ташкилий пленум аъзоларини таништирдилар.

Ж. Отақулов: — Биринчи секретарь бўлсам бирдамлик, аҳиллик билан ҳамманинг бир ёқадан бош чиқариб ишлашига эришаман. Медицина, мактаб ва мактабгача муассасалар қурилишига эътиборни кучайтираман. Район экономикасини яхшилаш чораларини кўраман. Халқ ичида бўламан. Хўжалик раҳбарларига эркинлик бераман. Партия ташкилотлари фаолиятини инсон омилини активлаштиришга қаратаман.

В. А. Нестеренко: — Жойлардаги сайлаб қўйилган активлар орқали коммунистлар жанговарлигини, меҳнаткашлар фаоллигини ошираман. Озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш учун ёрдамчи хўжаликларни ривожлантиришга, фермалар қурилишига эътибор бераман. Аҳолини мева ва сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш яхшиланади. Шаҳар марказида аёллар учун «Гўзаллик салони» ташкил этаман. Шаҳарни ривожлантиришни ўз зиммамга олиб, жойлардаги маданий-оқартув ишларини яхшилашни хўжалик раҳбарларидан талаб қиламан. Ишчи кадрлар тайёрлашни йўлга қўяман.

Р. Соипов: — Мени район партия комитети, халқ вояга етказганидан мамнунман. Ким қайси лавозимда ишламасин аввало халқнинг яхши яшашини ўйлаши керак. Мен мактабгача тарбия муассасалари, врачлик амбулаторияларини қурилишига, болалар касалланишининг олдини олишга ҳаракат қиламан. Сайлаб қўйилган активларга таяниб иш кўраман. Ҳар бир корхона, хўжалик қувватидан тўла фойдаланишга эришаман. Менимча биринчи секретарь майда-чуйда ишлар билан ўралашиб қолмаслиги керак. Мен сайланаманми, йўқми, аммо ўз хўжалигимизда ҳам муаммолар етарли.

М. Ҳайдарова: — Мен ишни идеология соҳасини жонлантиришдан бошлардим. Олдиндан у қиламан, бу қиламан, деб эмас, ҳалол ишлайман деб ваъда бераман. Шу залда ўтирганлар билан бамаслаҳат иш юритаман. Ибратли кишилардан тажриба, иш ўрганаман, уларга эргашаман.

Т. Холбоев: — Номзодимни тўрт кишига қўшимча қилиб киритганларингиз учун раҳмат. Аввало халқ орасида бўлишга ваъда бераман. Қабул қилинган қарорлар ижроси таъминланишини раҳбарлардан қаттиқ талаб қиламан. Шундай талабчанлик ишимиз меъзони бўлади. Яхши тажрибалар оммалаштирилади. Изчил, принципиал бўламан. Бошланган иш албатта охирига етказилади. Уй-жой қурилиши ва унинг адолатли тақсимланишига эътибор бераман. Аҳоли чорвасини кўпайтириш ҳисобига озиқ-овқат масаласи яхшиланади. Маҳсулот ишлаб чиқариш билан уни халққа сотишда тенгликка эришилади. Келажак авлоднинг соғлом, онгли бўлиб ўсишига этибор кучаяди. Хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш, умуман барча илғор иш усул ва услубларини кенг жорий этаман. Бир ишни бошлашдан олдин унинг тўғрилигига ва албатта ижобий ҳал этилишига одамларни ишонтиришга эришаман.

Охирги номзод минбардан тушгач, президиум раиси бир оздан кейин яширин овоз бериш бошланишини айтиб, танаффус эълон қилди. Танаффус пайтида «Сизга сўз берилганда номзодларнинг қайси бирини ёқлаб гапирардингиз», деган савол билан пленум аъзоларининг айримларига мурожаат қилдик.

3-механизациялашган кўчма колонна мастери Қ. АХАТОВ: — Албатта Холбоевни. У принципиал коммунист. Ишониб топширилган барча лавозимларда фаол ишлаб келяпти, жумладан халқ контроли комитетида ҳам.

Охунбобоев номли колхоз оилавий пудрат бошлиғи Т. АСРАЕВ: — Район партия комитети тарихида биринчи маротаба шундай сайлов бўляпти. Бунда адашишга ҳаққимиз йўқ. Мен Холбоевнинг чинакам коммунистлиги, одамийлиги ҳақида гапирардим.

Район Советн ижроия комитети инструктори К. НАЖМИДДИНОВА: — Менга Отақуловнинг иш услуби ёқади. У районнинг пастбаландини яхши билади.

Тошкент каноп фабрикасининг Пискент филиали смена мастери Р. ҚОДИРОВ: — Холбоев берган ваъдасининг устидан чиқишига ишонаман.

«КПСС XXVI съезди» совхози директори Ҳ. НУРОВ: — Холбоевни 1965 йилдан буён, ўқувчилик пайтимдан биламан. Комсомолда чиниққан принципиал, талабчан раҳбар. Баъзи масалалар бўйича одамлар кўпинча унга мурожаат қилишлари ҳам бежиз эмас.

... Охунбобоев номли колхоз раиси М. Авазов бошчилигидаги саноқ комиссияси аъзолари ишга киришдилар. Икки марта сайлов ўтказилиб, унинг қарорлари тасдиқлангач, яширин овоз бериш бюллетени рўйхатида энг кўп овоз олган икки кишининг — В. А. Нестеренко ва Т. Холбоевнинг номзоди қолди. Бу пайт тун ярмига яқинлашаётган, аммо у ҳеч кимнинг ҳаёлига келмасди. Пленум аъзолари учинчи, охирги сайловга киришдилар. Қутичаларга охирги бюллетень ташланди. Саноқ комиссияси иш натижасини кутиб яна ҳамма залга тўпланди. Жим-житлик. Ниҳоят саноқ комиссияси раиси М. Авазов кўпчилик овоз билан Турсумат Холбоев Пискент район партия комитетининг биринчи секретарлигига сайланганлигини маълум қилди.

Демократия ва ошкоралик шу тарзда намоён бўлди. Пленум аъзолари беш номзод орасидан ўзларига сиёсий раҳбар танлаб олдилар. Ташкилий пленум тугаб, унинг аъзолари ташқарига чиққанларида соат миллари тунги бирга қараб шошар, яъни янги кун бошланганидан далолат берарди.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Нукус. 22 ноябрь (ЎзТАГ). Бугун Қорақалпоғистон область партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум қатнашчилари область партия комитетининг XXX область партия конференциясига ҳисобот доклади тезисларини муҳокама қилдилар. Тезислар автоном республика коммунистлари, бутун меҳнатчилари эътиборига кенг муҳокама учун тақдим этилади.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Салыков пленумда нутқ сўзлади.

Соғлом турмуш тарзи учун

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка қарши кураш комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисни республика Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров олиб борди.

Комиссия Фарғона область ижроия комитетининг эътиборини комиссия қарорларини бажариш ишлари сустлигига қаратди. Кўрилаётган чоралар етарли эмас ва гиёҳвандликка қарши курашда кескин бурилиш бўлишини таъминлай олмайди. Таркибида наркотик моддалар бўлган ўсимликларни ўстириш фактлари жуда кўп аниқланди. Бу йил область территориясида ана шундай экинлар олти гектардан кўп ерга ғайриқонуний равишда экилганлиги аниқланиб, 193 киши жиноий жавобгарликка тортилди. Томорқа участкаларидан жиноий мақсадлар йўлида фойдаланилмоқда.

Шу йилнинг беш ойи давомида колхозлар ва совхозларнинг 32 раҳбари ёввойи канопни йўқ қилиб ташлаш чораларини кўрмаганлиги учун маъмурий жавобгарликка тортилди.

Ёшлар, мактаб ўқувчилари орасида наркотик моддалар истеъмол қилиш ҳоллари тез-тез учраётганлиги алоҳида ташвиш уйғотмоқда. «Наркомания» диагнози билан ҳисобга олинган йигит ва қизлар, шу жумладан, умумтаълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари, техникумларнинг ўқувчилари сони кўпайиб бормоқда. Укол қилиш йўли билан наркотик воситаларни мунтазам истеъмол қилганлиги учун Олтиариқ районидаги 27-ўрта мактаб ўқитувчиси М. Холматов жавобгарликка тортилди.

Гиёҳвандликни оммалаштирувчиларнинг энг ашаддий категорияларидан бири-бангихоналар эгалари ва бошқаларни, банг истеъмол қилишга тарғиб қилувчиларни аниқлаш ва фош этиш юзасидан олиб борилаётган ишлар ғоят қониқарсиз. Ички ишлар ва соғлиқни сақлаш органлари сурункали гиёҳвандларни биргаликда ҳисобга олмаяптилар, уларнинг ўзаро алоқалари бир-бирларига расмий хат юбориш билан чекланиб қолмоқда.

Бангиликка қарши кураш самарали бўлиши учун гиёҳвандликка қарши курашнинг комплекс чора-тадбирларини амалга оширишда бир-бирига қўшни Фарғона, Наманган, Андижон областлари совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва хўжалик органларининг, жамоат ташкилотларининг ишини мувофиқлаштириш талаб қилинади.

Комиссия область ижроия комитетига мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан қатъий чоралар кўришни топширди. Республика Соғлиқни сақлаш ва Ички ишлар министрликлари гиёҳвандликка қарши кураш, банг тайёрлаш, уларни сотиш билан шуғулланувчи кишиларни, наркотик моддаларни истеъмол қилувчиларни аниқлаш ва уларни яккалаб қўйиш ишларини кучайтиришда областдаги ўзларига бўйсунувчи органлар ва муассасаларга амалий ёрдам беришлари керак. Юстиция министрлигига Ўзбекистон ССР жиноят кодексининг 217-моддасига ўзгартиш киритиш, таркибида наркотик модда бўлган қишлоқ хўжалик экинлари классификациясини аниқлаштириш юзасидан таклиф киритиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигининг ҳайдовчилар орасида ичкиликбозликка қарши курашнинг аҳволи ҳамда бу ишни яхшилаш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақидаги ҳисоботи тингланди. Транспорт ходимлари орасида ҳушёр турмуш тарзини қарор топтириш юзасидан муайян иш қилинаётганлиги, лекин бу ишда катта камчиликлар ва нуқсонлар борлиги таъкидланди. Министрликнинг ўтган йил декабрь ойида тузилган министрнинг биринчи ўринбосари Б. К. Калугин раҳбарлигидаги ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш кенгаши амалда ҳеч иш қилмади. Ичкиликбозликка қарши қаратилган қонунларни бузиш фактлари, ҳайдовчиларнинг маст ҳолда йўл-транспорт ҳодисаларини келтириб чиқариши ҳоллари кўп учрамоқда. Ўтган йили 14 та йўл-транспорт ҳодисасида 5 киши ҳалок бўлган, 16 киши жароҳатланган бўлса, бу йил 8 ой ичида оғир оқибатли 8 та ҳодиса юз берди, натижада 1 киши ҳалок бўлди, 9 киши жароҳатланди. Давлат автоинспекцияси ходимлари маст ҳолда транспортни бошқараётган 474 ҳайдовчини ушладилар.

Бироқ давлат автомобиль инспекцияси органларининг ана шу фактлар ҳақидаги хабарларининг ярмидан кўпроғи оқибатсиз қолмоқда. Ичкиликбозлик каби иллатга учраган конкрет кишилар билан якка тарзда иш олиб бориш суст кечмоқда. Айрим мансабдор кишиларнинг ўзлари ҳушёрхонага тушаётган ёки маст ҳолда машинани бошқараётганида ушланаётган экан, тарбиявий иш тўғрисида қандай гап бўлиши мумкин? Ширин шаҳридаги 24-автотранспорт корхонаси бошлиғи А. И. Овчинников, Тошлоқ районидаги 75-автобаза инженери О. Абдумаликов, Бухоро область автотрестига қарашли 108-автобаза механиги Б. Соатбоев ва бошқалар ана шундай кишилар жумласидандир.

Автотранспорт ходимлари ичкиликбозликнинг олдини олиш ва уни бутунлай тугатиш ишларида ички ишлар ва соғлиқни сақлаш органлари билан етарли ҳамкорлик қилмаяптилар, ҳайдовчиларни рейсга чиқишдан олдин ва рейсдан қайтгандан сўнг текширадиган медицина пунктлари кўпинча антисанитария ҳолатида бўлади, уларнинг жиҳозлари ҳозирги талабларга мос келмайди.

Комиссия ана шу фактлар министрлик раҳбарларининг бепарволиги, улар маст ҳайдовчиларнинг йўлга чиқиши жамоатчилик учун нақадар хатарлилигини тушуниб етмасликлари натижаси эканлигини таъкидлади.

Республика Давлат агросаноат комитети, Госстрой, Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети, Ўзбекбирлашув ҳамда бошқа бир қанча ташкилотларнинг автокорхоналарида бу ишнинг яхши йўлга қўйилмаганлиги ҳам катта ташвиш туғдирмоқда.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министри Л. А. Аҳметовнинг эътибори ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш ишлари қониқарсиз олиб борилаётганлигига қаратилди, бу ишдаги катта камчиликларни бартараф этиш юзасидан министрликка тегишли топшириқлар берилди.

Ўзбекистон билан танишув

Швеция коммунистларидан иборат сўл партия-активларидан бир группаси Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди.

Меҳмонлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасини бориб кўрдилар, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини томоша қилдилар.

21 ноябрь куни Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамияти активлари билан учрашув бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

ОРОЛ: ТАШВИШЛАР ВА УМИДЛАР

Москва, 21 ноябрь. (ТАСС мухбири). Орол денгизининг фожиаси ҳозирги даврнинг энг катта экология муаммоларидан биридир. Бугун Москвада очилган Орол кунлари бузилган табиат мувозанатини тиклаш юзасидан асосли тадбирларни амалга ошириш зарурлигини яна бир бор эслатди.

Бу тадбирнинг ташкилотчилари: Ўзбекистон Оролни қутқариш жамоатчилик комитети, Орол ва Балхаш муаммолари Қозоғистон, жамоатчилик комитети, шоирларнинг «XX аср. Тинчлик ва экология» халқаро Орол ҳаракати намояндалари Марказий адабиётчилар уйида тўпландилар. Учрашув жойи тасодифан танланган эмас. Бу муаммога жамоатчиликнинг эътиборини жалб этиш учун совет ёзувчилари кўп иш қилдилар. Улар Орол бўйига қилинган экспедиция составига ҳам кирган эдилар.

Орол кунларининг қатнашчилари ҳукуматнинг Орол комиссияси аъзолари, мамлакатнинг жамоат арбоблари, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, СССР Давлат агросаноат комитети, СССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети ва СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ходимлари билан биргаликда «Давра суҳбати» ўтказадилар, «Литературная газета», «Новий мир», «Огонёк» журналлари редакцияларида, марказий телевидениеда, фазокорлар шаҳарчасида бўладилар.

Марказий адабиётчилар уйида Орол регионининг ҳозирги куни ҳақида ҳикоя қилувчи кўргазма очилди.

Партия турмуши: қайта қуриш қандай боряпти?

Қашқадарё области республика экономикасида салмоқли ўрин тутади. Воҳа меҳнаткашлари мамлакатга пахта, сабзавот, полиз, чорвачилик маҳсулотлари, газ, нефть етказиб бермоқда. Область халқ хўжалиги фан-техника тараққиёти асосида реконструкция қилинаётгани, экономикани бошқариш янги талаблар асосида қайта қурилаётгани, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг самарали шакллари асосида ишлаб чиқариш ҳар томонлама интенсивлаштирилаётгани, кадрлар билан ишлашга янгича ёндашиш ўз самараларини бермоқда. Шу билан бирга халқ хўжалигини қайта қуриш ва жадаллаштириш, демократияни, унинг барча жиҳатлари ва кўринишларини ривожлантиришда ечимини кутаётган муаммолар ҳам бор. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси ана шундай муаммоларни изчиллик билан ҳал этиш вазифаларини қўйди. Чунки шунга эришмай туриб экономикани ривожлантиришни тасаввур қилиб бўлмайди. Мухбиримиз яқинда Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари И. А. КАРИМОВ билан шу борада амалга оширилаётган ишлар ҳақида суҳбатлашди.

БЎЙРУҚБОЗЛИК ЭМАС, ИШОНТИРИШ ВОСИТАСИДА

— Беш йилликнинг учинчи йили якунланиш арафасида. Бу йил шунингдек XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси йили бўлди. КПСС XXVII съездидан кейин ўтган даврда областни социал-иқтисодий ривожлантириш борасида кўп ишлар қилинди. Хўжаликка партиявий раҳбарликнинг форма ва методлари янгиланди, кадрлар сиёсатида туб бурилиш бўлди. Область мисолида шу юзадан амалга оширилган ва оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Областнинг ривожланиш суръати ва бугунги аҳволига XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларидан келиб чиқиб баҳо бермоқ лозим. Турғунлик давридаги барча ҳолатлар республикани қандай оғир аҳволга солиб қўйганлигини ҳаммамиз биламиз. Қашқадарё областида бу ҳолатлар янада бўртиброқ намоён бўлди, кишилар турмуш фаолиятининг, ҳеч муболағасиз, барча соҳаларини қамраб олди, қандайдир даражада ҳар бир меҳнат коллективига, ҳар бир оилага дахл қилди.

Ҳаммадан кўра оддий кишилар кўпроқ жабр тортдилар. Улар раҳбар кадрлар ёппасига таназзулга юз тутган ва ахлоқий бузилган, ҳақсизлик авж олган шароитда ўзларининг энг зарур ҳаётий эҳтиёжлари ва ҳуқуқларини ҳам рўёбга чиқара олмадилар, ҳатто уларга бажарган ишлари учун меҳнат ҳаққи ҳам ўз вақтида берилмади. Шу сабабли кўп жойларда партия ва совет органларига бўлган ишонч йўқолди.

Турғунлик даврининг энг катта иллатларидан яна бири шу бўлдики, бошқарувнинг турли даражаларидаги мансабдор шахслар, кўпчилик раҳбарлар, мутахассисларда агар жон куйдирмасдан яхши иш ҳақи олиш ва бошқалардан яхши яшаш мумкин бўлса, тер тўкиб меҳнат қилишнинг нима кераги бор, деган тушунча чуқур илдиз отганди. Буларнинг ҳаммаси, шубҳасиз, ҳаётнинг барча соҳаларига, биринчи навбатда экономикага, аҳолининг турмуш даражасига ва областдаги маънавий-психологик муҳитга салбий таъсир кўрсатди.

Областда қайта қуриш программасини ҳаётга жорий эта бориб, асосан мана шу муаммолар устида ишлашга тўғри келди. Кадрлар масъулиятини ошириш, кишиларнинг партия ва совет органларига ишончини тиклаш, тўпланиб қолган барча муаммоларни ҳал этиш мумкин эканлигини амалда исботлаш керак эди.

Хўш, мана шу вазифалар қай даражада бажариляпти?

Назаримда КПСС XXVII съездидан кейин ўтган даврнинг асосий сиёсий якуни шунда бўлдики, областда принципиал янги муҳит вужудга келди. Қайта қуриш, демократия ва ошкоралик ғоялари кишилар тафаккури ва кайфиятини кундан кунга кўпроқ эгаллаб бормоқда.

Шу билан бирга, область меҳнаткашлари турмуш шароити яхшиланиб бораётганлигини амалда ҳис эта бошладилар. Озиқ-овқат таъминоти йўлга қўйилмоқда, бозорларда нарх-наво пасайиб боряпти. Уй-жойлар, мактаблар, болалар боғчалари ва бошқа социал объектлар кўпроқ қурила бошлади. Бундан ташқари ўнлаб маъмурий бинолар ана шу мақсадлар учун ажратилди. Сув таъминотини яхшилаш, шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш учун кўп иш қилинмоқда. Аҳолига маданий-маиший, медицина ва савдо хизмати кўрсатиш ҳажми ортяпти. Савдо ва маиший хизмат кўрсатиш соҳасида эса планлар бажариладиган бўлди. Бу эса ўз навбатида меҳнаткашларнинг иш ҳақини кечиктирмай бериб бориш учун имкон яратмоқда.

Шунга мувофиқ равишда кишиларнинг кайфияти, гражданлик позицияси, меҳнатга муносабати, иш натижалари учун чуқур масъулият сезиши ҳам ўзгараётир. Бу, айниқса қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларининг иш натижаларида яққолроқ кўзга ташланади. Фикримизнинг далили учун мисол тариқасида шундай рақамларни келтираман: халқ хўжалиги турли соҳаларидан олинган фойданинг ўзи ўтган йилда бурноғи йилдагига нисбатан 200 миллион сўм кўпайди. Давлатдан қарздор хўжаликлар сони ўттизтага қисқарди. Бу йилги натижалар ундан ҳам яхшироқ бўлади. Чунки кейинги йилларда биринчи марта пахта сотиш плани ошириб бажарилди. Умуман, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш бўйича 14 та асосий кўрсаткичдан 13 таси юзасидан планларнинг бажарилиши кутилаётир.

Бригада, оила ва ижара пудрати қишлоқ хўжалик экономикасини соғломлаштириш ва қишлоқ меҳнаткашлари социал фаровонлигини оширишнинг ҳал қилувчи омили бўлиб қолмоқда. Ҳозир колхозчилар ва совхоз ишчиларининг учдан икки қисми шу усулда ишлашга ўтган.

Халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам ўзгаришлар рўй бермоқда.

Биз ҳаммамиз ижобий жараёнлар яна ҳам жадалроқ кечишини, турмуш даражаси яхшиланиб бораётганлигини одамлар тезроқ ва яққолроқ ҳис этишларини истаймиз, албатта. Аммо бундай муаммони бир зумда ҳал қилиб бўлмайди. Биз экономикада кескин, сезиларли силжишларга эришмасдан туриб, социал масалаларни олға силжитиш мумкин эмаслигини яхши тушунамиз. Халқимиз даромадга қараб буромад, деб бекорга айтмаган. Шунга қарамасдан қайта қуриш экономикада тўпланиб қолган муаммоларнинг янги ва янги қатламларини очмоқда, режалаштирилганидан анча қийинчиликлар билан секин бормоқда.

— Сизнингча, қайта қуришнинг қийинчилик билан ўзига йўл очиб бораётганлиги асосий сабаблари нимада?

— Қашқадарё области, республика ягона халқ хўжалик комплексининг фақат бир қисми ҳисобланади. Шунинг учун ҳам умуман республика социал-иқтисодий тараққиётининг тезлашишини алоҳида бир областдаги қандайдир ўзгаришдангина кутиш мумкин эмас. Шуни қайд этиш керакки, дастлабки босқичда хўжалик соҳасидаги аҳволни яхшилашга, сирасини айтганда, асосан юзада ётган резерв ва воситалар ҳисобига, энг аввало, иштиёқ, ғайрат-шижоат туфайли эришилди. Эндиликда иш иқтисодий ислоҳот олдида турган чуқур жараёнларга бориб етганда эса кўпчилик кадрларимиз ўзларини йўқотиб қўйдилар. Улар янги шароитда ишлашга тайёр эмас эканлар.

Кадрларнинг яна бир қисмида хотиржамлик ва беғамлик белгилари пайдо бўлаётганлиги ҳам ташвишлидир. Айрим кишилар ишларини бугунги натижалар билан эмас, балки ўтган йиллар кўрсаткичлари, энг паст хўжалик даражаси билан қиёслаш йўлини танлаб, ҳақиқий аҳвол тўғрисида яхши таассурот туғдиришга уринмоқдалар.

Энг муҳими, биз раҳбар кадрларнинг савияси ва малакасини ошириш, уларни ташаббускорлик ва мустақиллик, ижодий изланиш, янгича фикр юритишга ўргатиш устида жуда кам ишлаяпмиз.

Кадрларнинг ижро интизомини мустаҳкамлаш бўйича кўп иш қилишимиз керак. Расмиятчилик ва қоғозбозликка суст барҳам беріляпти. Бир қатор жойларда боқимандалик кайфияти пайдо бўлмоқда.

Назаримда бундан кейин ҳам алоҳида эътибор керак бўлган энг муҳим масалалардан бири — кадрларни жой-жойига қўйишдир. Кундалик турмуш шуни кўрсатяптики, район бўғинидами, колхоз ва совхозлар, корхоналар даражасидами, қаерда бўлмасин, раҳбарнинг ўз ўрнига муносиблиги белгиланган мақсадга эришишда ҳал қилувчи роль ўйнамоқда. Бу район партия комитетларининг биринчи секретарлари Ф. О. Омонов, Ю. А. Мелентьев, 6-, 8-совхозлар директорлари Ҳ. Ф. Фармонов ва Ш. Ф. Файзуллаев, Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз раиси Қ. Ҳ. Ҳақбердиев, Китоб районидаги Куйбишев номли колхоз раиси И. Р. Раҳмонов, Қарши тикувчилик бирлашмаси директори А. Л. Лихин, «Каршипромжилстрой» тресті бошқарувчиси У. Б. Ашуров ва бошқа бир қатор раҳбарлар иш тажрибасидан ҳам кўриниб турибди.

Қўриқ районларда кадрларни жой-жойига қўйишни ташкил этиш соҳасида, айниқса жиддий ишлашга тўғри келяпти. Чунки бу зонада доимо турли даражадаги омилкор ва билимдон раҳбарлар етишмаслиги каби фактларга дуч келяпмиз.

Аҳолининг озиқ-овқат таъминотини, уй-жой шароитини, хизмат кўрсатишнинг амалдаги барча соҳаларини яхшилаш зарурияти қатъий чоралар кўришни талаб этмоқда. Бу соҳада ҳозир фақат дастлабки қадамлар қўйилди, холос. Ҳали камчиликлар кўп. Область партия конференциясига тайёргарлик жараёнида жамоатчилик фикрини ўрганиш ҳам шундан далолат бераётир. Аслида партия, совет органлари ва ходимларининг обрўси айнан социал масалаларни ҳал этиш билан боғлиқ.

Биз фақат ана шу вазифаларни тўлалигача бажариш билан областнинг улкан потенциалини ва айниқса инсон омилини активлаштиришнинг ҳам кадрлар сиёсатида, ҳам областимиз аҳолисининг меҳнатга бўлган муносабатида мужассамлашган катта имкониятларини қайта қуришга сафарбар этишимиз мумкин.

— Бугунги кунда партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаларидан бири — кадрларнинг ташаббускорлиги ва мустақиллигини таъминлашдан иборат. Аммо амалда шундай ҳам бўладики, партия комитетларининг ўзлари бунинг учун имкон бермайдилар, бўлар-бўлмасга кадрларнинг ишларига аралашиб, мустақил ҳаракат қилишларига тўсқинлик қиладилар, баъзан эса уларни бутунлай алмаштирадилар. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси шу муносабат билан партия, совет ва хўжалик органлари вазифаларини аниқ белгилаш тўғрисидаги масалани кескин қилиб қўйди. Бу ҳақда сизнинг фикрингиз қандай?

— Область партия ташкилоти партия комитетлари раҳбарлари фаолиятини баҳолаётганда, энг аввало, уларнинг меҳнаткашлар ташаббускорлигига йўл очиб бериш, меҳнат коллективларида эркинлик ва изланиш муҳитини, ҳар бир кишида ўзини кўрсатиш истаги ва имкониятини юзага келтириш соҳасидаги қобилиятига эътибор беряпти. Агар район ёки шаҳар партия комитети секретарининг ўзи изланувчан, ташаббускор бўлса, бу ерда буйруқбозлик ва маъмуриятчиликсиз ҳам иш битишига тўла ишонч бор. Шунинг учун ҳам кўп нарса район ёки шаҳар раҳбарларининг ўзига боғлиқ. Вазифаларни ажратиш, фарқлаш деганда бурч ва жавобгарликни аниқ белгилаб олиш ҳам назарда тутилади.

Бироқ бу масалага расмиятчилик билан ёндашиш мумкин эмас. Мана бу иш фақат партия органларига, униси фақат советларга, яна бири эса хўжалик ташкилотларига тегишли, деб ажратиб бўлмайди. Бундай ёндашиш жавобгарликни сусайтиришдан бошқа ҳеч қандай натижага олиб келмайди.

Шундай масалалар ҳам борки, у ёки бу орган вазифаси деб қатъий ажратиб бўлмайди. Масалан, айтайлик, аҳолини нон, сув, электр, газ билан таъминлаш ва бошқа ҳаётий зарур хизматларда учраб турадиган узилишлар кимларга тааллуқли? Ахир бу ҳолатларда ҳам партия, ҳам совет, ҳам хўжалик органларининг вазифалари ўзаро қўшилиб кетади-ку. Лекин партия органлари бу масалаларни ҳал этишда ибрат кўрсатишлари керак. Энг муҳими, бу ерда гап раҳбарлар ва мутахассислар фикрини менсимасликка, шунингдек уларга ўз сўзини ўтказиш ва вазифасини бажаришга йўл қўймаслик, қобилиятли, ташаббускор, мустақил фикрлайдиган ва қарор қабул қиладиган кишиларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш ҳақида бориши лозим.

Шу ўринда масаланинг яна бир томонини қайд этиш зарур. Совет ва хўжалик органларининг айрим раҳбарлари буйруқ билан ишлашга шундай ўрганиб қолишганки, уларга юзага келаётган мураккаб вазифаларни мустақил ҳал қилиш учун имкон берилса, очиқдан-очиқ гангиш, ожизлик намоён бўлади. Бу, албатта, совет ва хўжалик кадрларининг бир қисмида тажриба йўқлиги, маъмурий буйруқбозлик усули ҳукмрон бўлган узоқ йиллар давомида шаклланган андозалар таъсиридир.

Ҳозир амалга оширилаётган сиёсий система ислоҳоти бундай ҳолларга барҳам беришга кўмаклашади.

— Партия қуйи бўғинлари, шунингдек, шаҳар ва район партия комитетларидаги ҳисобот-сайловларда партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлар ўртасидаги алоқани мустаҳкамлаш зарурлиги қайта-қайта таъкидланди. Область партия комитети бу соҳада қандай ишлар олиб боряпти?

— Қайта қуриш режаларини амалга ошириш билан боғлиқ барча ташкилотчилик ва сиёсий ишлар охир оқибатда бошланғич партия ташкилотларига бориб тақалади. Чунки улар партиянинг оммага яқин бўғинидир. Шунинг учун ҳам область, шаҳар ва район партия комитетлари, уларнинг активлигини, жанговарлиги ва сафарбарлик ролини ошириш йўллари ва воситаларини мунтазам изламоқдалар.

Областда ўтказилаётган бошланғич партия ташкилотлари жанговарлиги кўриклари, партия комитетларида ҳар ойда бўлаётган Секретарлар кунлари, уларнинг доимий ҳаракатдаги семинарлари яхши самара бермоқда. Кейинги вақтларда партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари ўртасидаги алоқанинг яна бир янги шакли юзага келди. Бу, ташкилот фаолиятини комплекс ўрганиш ва ишни қайта қуришда амалий ёрдам кўрсатишдир. Область партия комитети ҳозиргача учта районда шундай ишни амалга оширди. Партия ташкилотлари секретарларининг фикрича бу тадбир яхши самара беряпти.

Ҳозир область партия комитети ва унинг бюроси аъзолари, аппарат ходимлари жойларда тез-тез бўлиб, бошланғич партия ташкилотлари секретарлари, коммунистлар билан мулоқотда бўлмоқдалар. Бу эса ўзаро алоқа ва ёрдамни сезиларли даражада яхшилади. Шу билан бирга партия комитетлари билан бошланғич партия ташкилотлари ўртасидаги кундалик мулоқот хўжалик раҳбарлари билан бўлган алоқа даражасичалик эмас. Айрим район партия комитетлари секретарлари колхоз раиси ёки совхоз директори билан кунда бир неча марта гаплашадилару, партия комитети секретари билан ҳафталаб учрашмайдилар. Шунингдек, область партия комитетида энг муҳим масалалар кўриб чиқилаётганда ҳам партия ташкилоти секретарига нисбатан хўжалик раҳбарлари кўпроқ таклиф қилинади. Бундай ҳоллар уларнинг коллективдаги обрўсига маълум даражада салбий таъсир кўрсатяпти.

Ҳолбуки, мен партия ташкилоти секретарининг обрўси энг аввало кимни танлашимиз ва кимни тавсия қилишимизга боғлиқ эканлигига чуқур ишонаман. Агар секретарь шахсида партия ходими учун зарур бўлган сифатлар билан бир қаторда коллектив ёки аҳоли пункти раҳбарларига хос хислатлар ҳам қўшилиб кетса, муваффақият таъминланади, деб ҳисоблаш мумкин. Акс ҳолда, юқоридан ҳар қанча қўллаб-қувватлаганда ҳам у воқеаларни рўйхатга олувчи оддий ходим бўлиб қолаверади.

Шуни очиқ айтиш керакки, партия ташкилотлари секретарларини танлашда ҳали ҳам кўпинча уларнинг жойлардаги конкрет аҳволни билишига, омманинг, коммунистлар ва партиясизларнинг унга муносабатига қараб эмас, балки бир томонлама анкета талаблари бўйича ёндашишга йўл қўйилмоқда.

Шубҳасиз партия комитетлари раҳбарликнинг сиёсий усулларига ўтиш шароитида, айниқса бошланғич партия ташкилотларига таяниб иш кўришлари ҳозиргидек хўжалик органлари ва кадрларгагина эмас, шу билан бирга партия ташкилоти секретарларига нисбатан ҳам талабни оширишлари зарур.

— Бу йил область меҳнаткашларининг кўп йиллик орзуси рўёбга чиқди. Мамлакатга 550 минг тоннадан зиёд пахта етказиб берилди. Бошқа соҳаларда ҳам катта ўзгаришлар сезилмоқда. Ана шу муваффақиятларни юзага келтирган асосий омиллар нималардан иборат бўлди?

— Пахтачиликдаги ютуқларни юзаки баҳолайдиганлар уни об-ҳаво сийлови, демоқдалар. Тўғри, буни инкор этиб бўлмайди. Лекин об-ҳаво ўз йўлига. Мен эришилган муваффақиятларнинг туб моҳиятини бошқа нарсадан излаган бўлардим. Чунончи партия ташкилотларининг одамларга муносабатида ижобий ўзгаришлар юз берди.

Агар чуқурроқ таҳлил қиладиган бўлсак, биринчидан одамларнинг ишга, бурчга сидқидил муносабати, дунёқараши шаклланди. Иккинчидан, меҳнат кишисининг кайфияти ўзгарди. Бунинг ҳам ўзгача сабаблари бор. Энг муҳими социал адолат тикланмоқда. Хўш, бу нима дегани? Ишчи ва колхозчиларнинг моддий манфаатдорлиги ошди. Кадрларни жой-жойига қўйиш, коллективларни нопок раҳбарлардан тозалаш, соғлом, маънавий муҳит яратиш одамлар кайфиятини яхшилади.

Маъмурий органлар, жумладан, милиция, прокуратура ва судларда бирмунча тартиб ўрнатилди. Турғунлик йиллари даврида одамлар ҳуқуқи юзаки қўриқланган. Кейинги йилларда «Пахта иши» билан қамалган кишилар жазоси одилона қайта кўриб чиқилмоқда. Шу сабабли ҳам одамлар қалбида «Адолат бор эканку,» деган туйғу куртак ёза бошлади.

Учинчидан, хўжаликни бошқариш ва меҳнатга ҳақ тўлашнинг янгича усули — бригада ва оилавий пудрат, чек системаси каби прогрессив усуллар ўзини тўла оқлади. Ким яхши ишласа, яхши ҳақ олади, деган принцип қарор топди.

Хулоса қиладиган бўлсак, буларнинг ҳаммаси экономикада ҳам, социал соҳада ҳам муваффақиятларни таъминламоқда. Масалан, пахтачиликда 1986 йилда ҳар гектардан 14,3 центнердан ҳосил етиштирилган бўлса, бу йилги кўрсаткич 23 центнерни ташкил этмоқда. Маълумки, авалги йиллардагига нисбатан дон, пилла, картошка, сабзавот, полиз, ҳўл мева, узум ва сут тайёрлаш планлари ҳам ошириб адо этилаётир. Саноат маҳсулоти, халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш бирмунча кўпайди, капитал қурилиш ривожланмоқда. Областда социал масалаларга жиддий эътибор берилаётир. Уй-жой программаси бажарилмоқда. Болалар боғчалари, мактаблар қуриляпти. Қўриқдаги Усмон Юсупов, Нишон ва Ульянов районларида ўнлаб қишлоқлар водопроводлаштирилди. Чароғон посёлкалар юзага келмоқда. Кейинги икки-уч йилда айрим мансабдор шахслар учун илгари ҳузур-ҳаловат жойига айланган дала ҳовлилар ва кўплаб маъмурий бинолар медицина муассасалари эҳтиёжига топширилди. Албатта, буларнинг аҳамияти катта. Болалар ўлими ва юқумли касалликлар тарқалиши кескин камайди. Аммо бу йўналишда ҳали ечимини кутаётган қатор муаммолар ҳам бор. Партия ташкилотлари социал масалада жуда кўп ишларни амалга оширмоқлари керак. Бу эса ўз навбатида одамларнинг кайфиятини, ишга муносабатини янада яхшилайди.

— Бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов якунланди. Улар ҳам шаклан, ҳам мазмунан аввалги йиллардагидан тубдан фарқ қилди. Бу йилги ҳисобот-сайловларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида сўзлаб берсангиз?

Дарҳақиқат, бу йилги ҳисобот-сайлов кампанияси олдингиларидан шаклан ва мазмунан янгилиги билан фарқ қилади. У демократия ва ошкораликнинг чинакам дорилфунуни бўлиб қолган XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг катта таъсири остида ўтди.

Мана, Қарши районидаги «Аврора» совхозидан характерли бир мисол. Бу ердаги ҳисобот-сайлов йиғилишида партиясизлар ҳам иштирок этдилар. Унда қатнашган ҳар бир киши ўз фикрини очиқ-ойдин айтиши, ишни яхшилаш учун бундан буён нималар қилиш кераклиги тўғрисида умумий бир фикрга келиш учун барча шароитлар яратиб қўйилди. Шу ўринда сабзавотчилик бригадаси ишчиси З. Ҳамидова билдирган танқидий мулоҳазалардан бирини айнан келтирмоқчиман: «Ҳозир озиқ-овқат программаси тўғрисидаги шунча гап-сўзлардан кейин ҳам унга тўғридан-тўғри виждонсизларча муносабатда бўляпмиз, — деди у. — Қаранг, 40 тонна эртанги олма тердик. Лекин ҳосилни ўз вақтида жўната олмадик. Ҳаммаси чириб кетди. Лекин бунинг учун ҳеч кимдан на партиявий ва на маъмурий жавоб талаб қилинди».

«Шўртангаз» газ конлари бошқармаси, Шаҳрисабз районидаги Киров номли, Қамаши районидаги Карл Маркс номли совхозлар, Нишон пахта тозалаш заводи ва бошқа бир қатор жойларда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида ҳам қайта қуришни жадаллаштириш учун жуда фойдали фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Мана бу рақамлар ҳам йиғилишларнинг демократик талаблар асосида янгича руҳда ўтганлигидан далолат бебади: ҳисоботлар юзасидан бўлган музокараларда 21 мингдан ортиқ коммунистлар қатнашди. Бу область партия ташкилоти составининг учдан икки қисмини ташкил этади. Партия ташкилотлари секретарларининг ярмидан кўпи бир неча номзодлар орасидан сайлаб қўйилди. Бошланғич, цех партия ташкилотлари ва партия группаларининг 16 тасида секретарь ва ташкилотчиларнинг иши қониқарсиз деб топилди.

Шу билан бирга ҳамма жойда ҳам йиғилишлар тобора ошиб бораётган талаблар даражасида ўтди, деб бўлмайди. Айрим жойларда эски андазалардан қутилиб бўлмади. Натижада минбардан ҳеч кимга оғир ботмайдиган ва ҳеч кимни тўлқинлантирмайдиган, расмий, сийқаси чиққан нутқлар ҳам эшитилди. Китоб районидаги «Навбаҳор», Қамаши районидаги «Рассвет», Деҳқонобод районидаги Ҳамид Олимжон номли совхозлар партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари ана шундай эскича услубда ўтди. Хуллас, ҳисобот-сайлов кампанияси қайта қуришда ким қандай қатнашаётганлигини кўрсатиб берди. Унинг сабоқлари партия комитетларига ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг энг муҳим йўналишларини белгилаб олиш, куч-ғайратни ҳаётнинг энг асосий муаммоларини ҳал этишга сафарбар қилиш имконини беради.

Партия ташкилотининг кучи у давр нафасини, ҳаётнинг томир уришини ҳис қилиб турганлигида, ҳамиша омма орасида иш олиб бораётганлигидадир. Турмушимиз сифат жиҳатдан тубдан ўзгариб бораётган ҳозирги даврда ҳар бир партия ташкилотидан янада кўпроқ куч-ғайрат сарфлаш, ўз фаолиятига баҳо беришда принципиал бўлиш, омилкорлик ва фидокорлик кўрсатиш талаб қилинаётир. Ана шуларга монанд иш олиб борилсагина, у янги вазифаларни ҳал эта олади. Қашқадарё область партия ташкилоти ҳам КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорлари асосида ўз фаолиятини тубдан қайта қурар экан, давр олға сурган ана шу талабларга қатъий амал қилиши зарур.

Суҳбатни «Совет Ўзбекистони» мухбири М. ҚАРОМОВ олиб борди.

«Совет Ўзбекистони»га жавоб берадилар

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ:

— Яккабоғ посёлкасида истиқомат қилувчи К. Назарованинг Яккабоғ район Марказий касалхонаси врачлари устидан ёзган аризаси министрликнинг мутахассислари томонидан кўриб чиқилди.

Область соғлиқни сақлаш бўлими бўйича чиқарилган буйруққа кўра, камчиликларга йўл қўйганликлари учун врачлардан Х. Аллоев, Х. Холмирзаев ва қишлоқ амбулаторияси мудири Ф. Мирзаевларга қаттиқ ҳайфсан берилди.

ҚУВА РАЙОН АГРОСАНОАТ БИРЛАШМАСИ:

— Киров номли колхоз аъзолари М. Аҳмадалиев, Т. Нуриддиновларнинг Қува консерва заводи тайёрлов пунктидаги айрим шахсларнинг бепарволиги ва лоқайдлиги оқибатида 2,5 тонна помидори чириб, яроқсиз ҳолга келганлиги тўғрисидаги хати текширилди.

Район агросаноат бирлашмаси қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари тайёрлаш ва унинг сифати бўйича давлат инспекторлари томонидан керакли ҳужжатларни ўз вақтида расмийлаштирмаганлиги ва тегишли чора-тадбирлар белгиламаганлиги учун пункт мудири О. Маматов, тайёрловчи Қ. Халиловлар ҳисобидан аризачиларга 189 сўм пул ундириб берилди.

ЭЛЛИКҚАЛЪА РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— «Дўстлик» колхозида яшовчи А. Отажонова аризасида кўрсатилган фактлар текширилди. Аввалги ишига — болалар боғчаси энагалигига қайта тикланди

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўққизинчи сессияси

Ўзбекистон ССР Олий Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг Ўзбекистон ССР Олий Суди фаолияти тўғрисидаги ҳисобот юзасидан қўшимча доклади

Докладчи комиссия аъзоси депутат Р. А. ПОПОВ

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг резолюциясида социалистик демократия системасида суднинг ролини ошириш қайта қуришнинг энг муҳим вазифаларидан бири эканлиги қайд этиб ўтилган. Совет судлов ишларининг баҳслашиш, ошкоралик, айбсизлик презумциясига қатъий риоя этиш, айблашга берилиб кетишга ҳам, шунингдек совет қонунига тажовуз қилган кимсаларга нисбатан панжа орасидан қаралишига ҳам йўл қўйиб бўлмаслик каби асосларини амалга ошириш гарантияларини анча мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидланди. Республика Олий суди ана шу вазифаларнинг рўёбга чиқарилишини, социалистик ҳуқуқий давлат ташкил этилишини бевосита таъминлаши лозим бўлган органдир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг топшириғига мувофиқ Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияси Олий суднинг фаолиятини ўрганиб чиқди ва менга асосий хулосаларни сессияга маълум қилиш топширилган.

Ишни ўрганиш шуни кўрсатдики, республика Олий суди КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни кучайтириш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ амалдаги қонунларни қўллаш практикасини такомиллаштириш ва унга қаттиқ риоя қилиш устидан назорат ўрнатиш юзасидан муайян куч-ғайрат сарфламоқда. Маълум методик иш олиб борилмоқда, жиноий ва гражданлик ишларининг бир қанча муҳим категориялари бўйича суд практикаси умумлаштирилди. Улар орасида давлат ва жамоат мулкини талон-торож қилиш тўғрисидаги, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш, хавфсиз меҳнат шароитларини муҳофаза қилишга қаратилган жиноят қонунларини қўлланиш каби ва бошқа масалалар бор. Озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларнинг салмоғини ошириш чоралари кўрилмоқда, умумий жазолар сонида улар 1985 йилдаги 55,7 процентдан 1988 йилда 69,2 процентга етди.

1985—1988 йилларда республика судларига пахта билан боғлиқ ва бошқа жиноий ишлар кўплаб тушганлиги муносабати билан олий суд кассация тартибида 7671 шахс хусусидаги 2619 ишни кўриб чиқди, бу эса 1980—1984 йиллар давридагидан деярли икки баравар кўпдир. Суд назорати тартибида кўриб чиқилган ишлар ва шикоятларнинг сони ҳам шунча кўпайди.

Амалга оширилаётган ишлар республикада ҳуқуқий вазиятни муайян тарзда ижобий ўзгартиришга, қонунчилик ва ҳуқуқ тартиботни мустаҳкамлашга кўмаклашди.

Шу билан бирга комиссия республика Олий суди фаолиятидаги суд практикасининг бир қанча жиҳатлари тегишли тарзда ривожлантирилгани йўқ, деб ҳисоблайди. Сессия арафасида гражданлардан комиссияга келган кўплаб мурожаатлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органларнинг материаллари ҳам буни тасдиқлаб турибди. Олий суд ишининг практикасида ташаббусни, ижодни ривожлантириш, ишларнинг аҳволини ғоятда яхшилашга интилиш борасида туб ўзгаришлар сезилмади.

Республика Олий суди президиумининг фаолияти эски анъаналар асосида расмийлаштирилган. Унинг мажлислари кун тартибига ҳали ҳам кўпдан-кўп жиноий ва гражданлик ишлари киритилмоқдаки, уларни чуқур кўриб чиқиш учун етарли вақт қолмайди. Президиум конкрет ишлар юзасидан қонун-қоидаларни бузишга йўл қўйган фактлар бор. Чунончи, 1987 йилда ва шу йилнинг биринчи ярмида республика Олий суди пленуми 9 шахсга нисбатан Президиум қарорларини қонунга хилоф деб бекор қилишга мажбур бўлди.

Жойлардан билдирилаётган фикрларга кўра, Олий суд методик ишининг савияси, область судлари билан баҳамжиҳат ишлаш системаси ошиб кетган талабларни қондирмаяпти.

Кейинги 2,5 йил ичида Олий суд ходимлари областларга атиги 9 марта бориб келдилар. Ёрдамга ниҳоятда муҳтож бўлган Қашқадарё, Наманган, Сурхондарё областларининг судларига кўмак берилмади. Олий суднинг аналитик иши одатда Ички ишлар министрлиги ва прокуратура органларидан ажралган ҳолда ўтказилади. Бир хил қонунбузарлик учун жиноий жазо чоралари юзасидан область судларида жуда хилма-хилликнинг мавжудлиги бу борадаги камчиликларнинг оқибатларидан биридир.

Масалан, айниқса, кўп миқдордаги давлат ёки жамоат мулкини талон-торож қилганлик учун собиқ Навоий область суди жазога тортилганларнинг 23,4 процентини, Қашқадарё область суди 51,8 процентини, Жиззах область суди 81 процентини, Сурхондарё область суди бутун 100 процентини озодликдан маҳрум этди. Шуни айтиш керакки, бошқа баъзи турдаги жиноятлар учун жазо чорасини белгилаш чоғида ҳам худди шундай хилма-хиллик мавжуд. Тошкентдаги 3-мева-сабзавот комбинатида давлат мулкини талон-торож қилиш билан шуғулланган бир группа шахсларнинг иши шу жиҳатдан характерлидир. Комбинат директори билан унинг қўл остидаги бир группа шахслар бир неча юз минг сўмлик бойликни талон-торож қилишган. Тошкент шаҳар суди директор Содиқов билан омбор мудирини 1987 йил охирларида ҳукм қилди. Олий суд 1988 йилнинг бошларида уларнинг жазони камайтириш тўғрисидаги кассация шикоятларини рад қилди, аммо орадан ярим йил ўтгач, айни Олий суднинг ташаббуси билан асосий талон-торож қилган шахсларнинг жазоси кескин пасайтирилди.

Олий суднинг ягона суд практикасини шакллантиришдаги камчиликлари шундай аҳволга олиб келмоқдаки, бунда жойларда жуда кўплаб талон-торож қилган шахсларга, порахўрларга нисбатан ишларни кўриб чиқиш чоғида принципсизлик билан масъулиятдан қочиш фактларига йўл қўйилмоқда, ёки объектив маълумотларга қарамай, оқлов ҳукмлари чиқарилмоқда, ёхуд ишлар қўшимча тергов қилишга қайтарилмоқда.

Суд органлари ишининг етарлича уйғунлаштирилмаганлиги шунга олиб келмоқдаки, республика судларининг белгилаган жазо чораларининг кўпи кейинчалик ўзгартирилмоқда. Сўнгги беш йил ичида юқори суд органлари ўзгартирилган ҳукмларнинг 60 проценти бўйича жиноятга берилган таърифни ўзгартирмаган ҳолда жазо чораларини пасайтирганлар. 1985—1987 йилларнинг ўзидагина юқори суд органлари 2240 маҳкумга нисбатан таърифни ўзгартирмаган ҳолда жазони камайтирган. Ҳукм қилинганлар конкрет одамлар-ку.

Аввалги 1985 йилги ҳисоботда қилинган танқидга қарамай, республика Олий суди жиноий ишларни кўриб чиқиш сифатидаги салбий жараёнларни ўзгартиришга муваффақ бўла олмади. Агар 1980—1984 йилларда 139 та кассация ажрими бекор қилинган ва 174 та ажрим ўзгартирилган бўлса, 1985—1988 йилларда булар тегишли суратда 410 ва 418 тани ташкил этди. Ўрганиб чиқиш шуни кўрсатмоқдаки, судлар йўл қўйган хатоларнинг бундай кўпайишига сабаб, ишлар ҳамон юзаки ўрганилмоқда ва судда кўриб чиқишга тайёрланмоқда, судларнинг, шу жумладан Олий суднинг ҳам бир қанча ходимларининг профессионал тайёргарлик даражаси етарли эмас.

Олий суд судлов коллегияларининг аъзолари ҳам ўз ишларида бракка йўл қўймоқдалар. Бунда кўпинча ишни қайта кўриб чиқиш чоғида тўпланган исботловчи ҳужжатлар юзаки баҳоланмоқдаки, бу ҳол судлар томонидан амалдаги қонунларни бир хил қўлланиш практикасига салбий таъсир қилмоқда, қуйи судларни, тергов органларини чалғитмоқда.

Масалан, бу йил Олий суд жуда катта миқдорда талон-торож қилганлиги ва чайқовчилик билан шуғулланганлиги учун Фарғона область суди жазога ҳукм қилган Миралимов, Исломова ҳамда бошқаларнинг жиноий ишини кассация тартибида кўриб чиқди. Бу ишнинг умумий ҳажми 43 томни ташкил этди, аммо Олий судга бор-йўғи 34 томи берилди. Исботлаш учун аҳамияти бўлган асосий ҳужжатлардан иборат қолган 9 том билан ҳатто қизиқмасдан ҳам суд коллегияси ҳукмни бекор қилди ва ишни қўшимча тергов қилиш учун юборди.

Республика Олий суди жиноий ишларни кўриб чиқиш муддатларига риоя этишдаги аҳволни нормаллаштиришга муваффақ бўлмади. Айрим область судлари жиноий ишларни, айниқса мансабдор шахсларга нисбатан жиноий ишларни кўриб чиқишни пайсалга солишга йўл қўйиши ҳолларига Олий суд сусткашлик билан барҳам бермоқда. Дарвоқе, 1985 йилдаги ҳисобот вақтида ҳам Олий суд раисининг диққат-эътибори мана шунга ғоят жиддий равишда қаратилган эди. Таҳлил кўрсатишича, область судларининг судловидаги деярли барча ишларни Олий судда кассация тартибида кўриб чиқиш мунтазам суратда бузиб келинган. Бунинг учун область судларининг раислари ва Олий суднинг раҳбарлари ҳеч қандай жавобгар бўлмайдилар. «Цехчи» Ивановни айблаш тўғрисидаги иш ҳаммага маълум, ундан 1983 йилдаёқ салкам бир миллион сўмлик қимматбаҳо буюмлар олиб қўйилган. Бу иш Тошкент шаҳар судида беш йилдан бери узил-кесил ҳал қилинмаётир. Шу йилнинг май ойида иш юзасидан жалб қилинганларнинг бир қисми оқланди. Прокуратура бу ҳукмга протест билдирди, аммо ярим йил ўтган бўлишига қарамай, протест ҳали кўриб чиқилгани йўқ.

Нетеребскийни Осиповга оғир тан жароҳатлари беришда ва бу ҳол унинг ўлимига сабаб бўлганлигида айблаш юзасидан 1985 йилдан буён кўриб келинаётган жиноий иш ҳам худди шундай мисол бўла олади. Ана шу давр мобайнида бу иш уч марта халқ судларида, 6 марта область судларида ва 4 марта Олий судда кўриб чиқилди. Бу ишда жами 47 судья ва 18 халқ маслаҳатчиси қатнашди.

Прохоровни пора олишда айблашга доир жиноий иш икки йилдан ортиқ мобайнида бир неча область судларида ҳал қилинмади. Республиканинг Олий суди мазкур иш бўйича уларнинг қарорларини 4 марта бекор қилди ва ҳар гал ишни янгидан кўриб чиқиш учун юбораверди. Иш юзасидан гувоҳлик берганлар ўз кўрсатмаларини бир неча бор ўзгартирганлар. Натижада Жиззах область суди оқлаш ҳукмини чиқарди.

«Гўзал» бирлашмаси 1-цехи филиалининг собиқ мастери Шнейдерштейн ва бошқаларни давлат мулкини жуда катта миқдорда талон-торож қилишда айблаш бўйича жиноий ишни Олий суд бир йилдан кўпроқ вақт давомида кўриб чиқди. Шу бирлашмадаги бошқа бир жиноий ишни кўриб чиқиш чўзиб юборилмоқда. Тошкент областидаги «Политотдел» колхози правлениесининг собиқ раиси М. Г. Хван ва бошқаларни порахўрлик ҳамда талон-торож қилишда айблаш бўйича ишни кўриб чиқиш Олий судда 7 ойдан ортиқроқ давом этди. Судланувчилар ва 230 дан ортиқ гувоҳ сўроқ қилиниб бўлганидан кейингина суд коллегияси ажрими билан иш қўшимча тергов қилиш учун юборилди.

Статистика шундан далолат бермоқдаки, Олий суднинг кўпгина аъзолари ишларни биринчи инстанция бўйича кўриб чиқишдан аслида бўйин товламоқдалар. Агар 1980—1984 йилларда Олий суд 235 киши хусусидаги 30 та жиноий ишни кўриб чиққан бўлса, 1985—1988 йиллар мобайнида 153 киши хусусидаги бор-йўғи 19 ишни кўриб чиқди.

Республика Олий суди профилактика ишининг хусусий ажрим каби воситасига амалда эътибор бермаяпти. Текширишнинг кўрсатишича, Олий суд камдан-кам ҳоллардагина, у ҳам бўлса, одатда ишларни биринчи инстанция бўйича кўриб чиқиш чоғидагина хусусий ажримларни чиқаради. Бундай ажримларнинг кўпи ахборот тусида бўлиб, жиноятни содир этишга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитлар таҳлил қилинмайди, ишдаги камчиликлар учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлиги тўғрисидаги масалани ўртага қўймайди. Кўпгина хусусий ажримлар назорат қилинмайди. Шуларнинг ярми эътиборсиз қолиб кетди. Ҳуқуқий тарбия соҳасидаги бошқа тадбирлар сони ҳам камайди. Бу йил Олий суд ходимлари матбуот саҳифаларида атиги бир марта мақола тайёрлашди ҳамда республика телевидениеси орқали бир марта сўзга чиқишди, аҳоли учун лекция ва суҳбатлар сони эса деярли уч баравар камайди. Ҳуқуқий давлат концепциясини шакллантириш даврида буларнинг ҳаммасини изоҳлаш қийин.

Аҳолининг шикоятларини кўриб чиқиш практикасида унча ўзгариш содир бўлаётгани йўқ. Ҳали ҳам бу масалада ноаниқликка, чуқур ёндашмасликка йўл қўйилмоқда, кам эътибор берилмоқда. Ҳатто СССР Олий Советининг депутати ўртоқ Раҳмонованинг хати Олий судда 3 ойдан ортиқ вақт кўрилмай ётган. Ёки бошқа бир мисол. Жазога ҳукм қилинган Аметовнинг Тошкент шаҳар суди чиқарган ҳукм устидан республика Олий судига бир неча марта ёзган шикоятлари 1982 йилдан бошлаб кела бошлаган. Бу шикоятларга сиз асосли равишда жазога ҳукм қилингансиз, деган бир хилдаги жавоблар бериб турилган. Бу иш СССР Олий суди назорати остига олингандан кейингина унинг раиси киритган протест бўйича қайта кўриб чиқилган ва Аметовнинг хатти-ҳаракатларида жиноят состави бўлмаганлиги туфайли тўхтатилган. Умуман 1987 йилда жиноий ишлар бўйича 44 ҳолатда Олий суднинг хатолари гражданларнинг биринчи марта юборган шикоятлари унинг ходимлари томонидан асоссиз, деб топилган ва қаноатлантирилмай қолганидан кейингина тузатилган.

Олий суд фаолиятидаги кўпгина камчиликлар кадрлар билан ишлаш бўшаштириб юборилганлигининг натижасидир. Олий суд раҳбарлари кейинги йилларда суд аъзолари составини барқарор қилишга, ёш ва тажрибали ходимларни энг мақбул тарзда уйғунлаштиришга муваффақ бўла олмаяпти. Сайловдан кейин ўтган икки ярим йил мобайнида турли асосларга кўра, суднинг 11 аъзоси ўз ваколатларидан муддатидан олдин маҳрум қилинди, шу билан бирга уларнинг 7 нафари олий судда 3 йил ҳам ишламади. Салбий асосларга кўра, Олий суднинг 3 аъзоси муддатидан олдин чақириб олинди.

Олий суд аъзоси А. Мамедов ўзини обрўсизлантирадиган сабабларга кўра лавозимидан олинганига қадар атиги бир неча ой ишлади. Олий суд аъзоси вазифасига халқ ва область судларида иш стажига эга бўлмаган шахслар кўтарилаётган ҳоллар оз эмас. Кадрлар билан тарбиявий ишлар олиб боришнинг аҳволи қандайлигини шундай бир факт ҳам кўрсатадики, бу йил Олий суд ходимлари порахўрлик ва катта ўғирлик учун 15 йиллик жазо муддатини ўтаётган пахта заводларидан бирининг собиқ директорини катта пора ҳисобига озод қилишга уринишган.

Олий суд фаолиятидаги кўпгина камчиликлар, баъзан эса қўпол хатолар ҳам, комиссиянинг фикрича, муайян даражада унинг раиси ўртоқ Йигиталиевнинг, унинг ўринбосарларининг иш услуби ва методларидаги камчиликлар билан, партия олга сурган вазифаларни амалга оширишда ижодкорлик ва изчилликнинг етишмаслиги билан боғлиқдир. Комиссия Олий суд ўз фаолиятидаги барча камчилик ва хатоларни яна бир бор танқидий анализ қилиб чиқиши ҳамда бутун ишларни қайта қуриш, республикада суд фаолиятини назорат қилишни кучайтириш борасидаги қўшимча чора-тадбирларни белгилаши керак, деб ҳисоблайди.

Депутат ўртоқлар!

Ўзбекистон ССР Олий Совети қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссияси сизнинг муҳокамангизга Ўзбекистон ССР Олий судининг фаолияти тўғрисидаги ҳисобот юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Советининг қарори лойиҳасини тақдим этади. Унинг қабул қилиниши Олий суд ва қуйи судлар ишини яхшилашга, республикада социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашда, қайта қуришни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлашда уларнинг ролини оширишга ижобий таъсир ўтказади, деб ўйлаймиз.

ХАЛҚ УЧУН, ХАЛҚ БИЛАН МАСЛАҲАТЛАШИБ

СССР Қонунлари лойиҳалари—умумхалқ муҳокамасида

Тўрт босқичли жараён

Муҳокама этилаётган қонунларнинг лойиҳалари жамиятимиз ҳаётини демократиялаштиришга, давлат ҳокимиятининг ваколатли органлари бўлган халқ депутатлари Советларининг ролини оширишга қаратилган.

Бинобарин, СССР Конституциясининг кириш қисмида XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси материаллари асосида социалистик қурилишнинг ҳозирги босқичига таъриф берилмоғи лозим. Конституцияда давлат ҳокимиятининг демократиялашуви ва революцион қайта қурилиш жараёни ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланиши керак.

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Қонуннинг баъзи моддаларига менимча аниқлик киритишлари лозим. Чунончи, 13-бобнинг 95-моддасида бундай дейилади: **«Халқ депутатларини сайлаш, бир мандатли ва кўп мандатли сайлов округларида умумий, тенг ва тўппа-тўғри сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади».**

СССР халқ депутатларига сайловлар тўғрисидаги Қонун лойиҳасининг 1-моддасида бошқачароқ ёзилган: **«СССР халқ депутатлари сайлови бир мандатли сайлов округларида ўтказилади»**. Бундай ҳар хилликни тугатиш керак.

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси давлатимизни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш меҳнаткашларнинг оммавий ташаббускорлигини ошириш, социалистик демократия ва ўз-ўзини бошқаришни чуқурлаштиришдан иборатдир, деб кўрсатди. Шунинг учун СССР Конституциясининг 94-моддасини қуйидагича ифодалашни таклиф қиламан: **«Халқ депутатлари Советларининг фаолияти коллектив, демократик ва ўз-ўзини бошқарув асосларида қурилиши керак...»** ва қолгани текст бўйича кетаверади.

Лойиҳанинг 125-моддасида кўрсатилганидек, СССРда конституцион назорат комитети янги органдир. Комитет СССР халқ депутатлари съезди томонидан сиёсат ва ҳуқуқ мутахассисларидан раис, раис ўринбосари ва комитетнинг 13 аъзоси составида 10 йиллик муддатга сайланади.

Бу комитетга сайланган шахслар ўз бурчларини бажараётганда мустақил бўлиб, фақат СССР конституциясига бўйсунадилар. Социалистик ҳуқуқий давлатни бундай органсиз амалга ошириб бўлмайди. Шунинг учун **СССРда конституцион назорат комитетини ташкил этиш ва унинг таркибини айрим моддада эмас, балки алоҳида бобда берилишини маъқул деб ҳисоблайман.**

Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш ва қайта қуриш шароитида ошкоралик механизмини янада кенгайтирмоқ лозим. Шунинг учун СССРда қонунлар қабул қилиш тартибини аниқ кўрсатиш зарур. Чунки гражданлар қонун қабул қилиниши тартибини ва унинг босқичларини билмайдилар. Чунончи, қонун қабул қилиш босқичлари тўрт босқичдан иборат бўлиб, булар — қонун лойиҳасига киритиш, уни муҳокама қилиш, қабул қилиш ва эълон қилишдир.

Шунга мувофиқ, СССР Конституциясининг 115-моддаси текстини қуйидаги таҳрирда берилишини таклиф этаман: **«Қонунни қабул қилиш жараёни тўрт босқичдан иборат: Лойиҳани киритиш, муҳокама қилиш, қабул қилиш ва эълон қилишдир. СССР Олий Совети қабул қилган Қонунлар ва сессиянинг стенограммаси матбуотда эълон қилинсин».**

К. ХОЛМЎМИНОВ,
юридик фанлари кандидати, ТошДУ ҳуқуқшунослик факультети давлат ва ҳуқуқ назарияси кафедрасининг доценти.

Сайлов тартиби такомиллашсин

Карл Маркс, жамиятда яшаб, жамиятдан холи бўлиш мумкин эмас, деган эди. Бинобарин, ҳозир мамлакатимиз миқёсида муҳим ижтимоий-сиёсий воқеа муҳокама қилинаётган экан, унда ўз фирки билан иштирок этишга ҳар бир гражданин бурчли ва масъулиятлидир.

Аввало мансабдорлар депутатликка сайланмасин, оддий ишчи ва хизматчилардан кўпроқ депутат сайлансин, сайловларда бир эмас, бир неча номзод кўрсатилиб, шулардан энг кўп овоз олгани сайлансин, деган фикрларга тўла-тўкис қўшилган ҳолда қуйидаги фикрларни билдирмоқчиман.

Биринчидан: Олий ҳокимият органимиз — халқ депутатлари съезди, СССР Олий Совети, Олий Совет Раиси, Олий Совет Президиуми каби тўрт поғонали бўлишини ихчамлаштириш ўрнига мураккаблаштиради. Агар шундай тартиб жорий қилинадиган бўлса, у ҳолда **СССРнинг амалдаги Конституциясининг 108-моддасида белгиланган СССР Олий Советининг ваколати доирасига кирадиган масалалар ҳамда 121-моддасининг 18 та пунктида белгиланган Олий Совет Президиумининг ваколати доирасига кирадиган масалаларни юқоридаги 4 поғонага тақсимлаб бериш тўғри бўлар эди, деб ҳисоблайман.**

Лойиҳанинг 118-моддасида СССР Олий Совети Президиуми ва унинг состави белгиланиб, раиснинг биринчи ўринбосари ва ўринбосарлари кўрсатилган. 121-моддада эса СССР Олий Советининг Раиси ва унинг биринчи ўринбосари ҳамда ўринбосарлари кўрсатилган. Ваҳолонки, Президиумдан Олий Совет Раиси юқори туради. Шунинг учун Олий Совет Раиси ҳақидаги модда аввал, Президиум тўғрисидаги модда эса кейин берилиши керак.

Иккинчидан: ҳам Олий Совет Раисининг, ҳам Президиум раисининг биринчи ўринбосарлари ва ўринбосарлари бўлиши мақсадга мувофиқ эмас, фақат Президиум раисининг биринчи ўринбосари ва ўринбосарлари бўлса етарли. СССР Олий Совети Раиси йўқлигида ёки у вазифасини бажариш имконияти бўлмаганда Олий Совет Президиуми Раиси ёки унинг биринчи ўринбосари Олий Совет Раисининг вазифасини бажаради, деган таклиф киритаман.

Лойиҳадаги 121-модданинг 4-пунктидаги СССР Министрлар Совети Раиси номзодини Олий Совет Раиси белгилаб бериши шарт эмас, ҳукумат состави 1-ташкилий сессияда тасдиқлангач, ҳукумат аъзолари раисни ўзлари белгиласалар демократия яна ҳам яққолроқ намоён бўлар эди.

Лойиҳанинг 124-моддасида СССР Олий Советининг депутати Олий Советнинг розилигисиз жиноий жавобгарликка тортилиши, қамоққа олиниши ёки суд тартибида маъмурий жавобгарликка тортилиши мумкин эмас, дейилган.

Мен **СССР Олий Совети Раисининг розилигисиз**, деб ўзгартириш киритишни таклиф этар эдим. Чунки ўша даврда у ёки бу депутат масаласини ҳал қилиш учун Олий Совет сессияси чақирилмайди-ку.

Лойиҳанинг 130-моддасида СССР Министрлар Совети ҳам Советлар съезди, ҳам СССР Олий Совети олдида ҳисоб беради ва жавобгар, дейилган. Менимча, **СССР Министрлар Совети Олий Совет олдида, Олий Совет эса СССР халқ депутатлари съезди олдида жавобгар ва ҳисоб бериб туради**, деб белгиланса маъқулроқ бўлар эди.

Учинчидан: район, шаҳар, судлари халқ томонидан эмас, Советлар томонидан сайланиши муносабати билан халқ судида — халқ сўзи тушириб қолдирилишига қўшилмайман. Чунки, Советларнинг депутатлари 1977 йил СССР Конституциясига асосан халқ депутати дейилади. СССРда Халқ депутатлари статуси тўғрисидаги қонуннинг 1-моддасига кўра улар халқнинг Советлардаги мухтор вакилларидир. Шундай экан, судларни халқ номидан **халқимизнинг Советлардаги ишончли вакиллари бўлмиш депутатлар сайлар эканлар, демак у халқ судидир.**

А. ШУКУРОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалик институти малака ошириш факультети декани ўринбосари, юридик фанлари кандидати, доцент.

АҲОЛИ РЎЙХАТИГА ТАЙЁРГАРЛИК МУАММОЛАРИ

Шу йил 12 январдан 19 январгача ўтказиладиган Бутуниттифоқ аҳоли рўйхатигача икки ойдан камроқ вақт қолди. Ўзбекистонда бу тадбирга тайёргарлик чоғида бир қанча муаммолар вужудга келди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида ташкил этилган 1989 йилги Бутуниттифоқ аҳолини рўйхатга олишга кўмаклашувчи республика комиссияси ўзининг навбатдаги мажлисида ана шу муаммоларни муҳокама қилди. Мажлисни республика Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок олиб борди.

Комиссия аъзолари тайёргарлик жараёнида зарур тадбирлар комплекси амалга оширилганлигини айтдилар. Ўзбекистоннинг еттита областидаги бориш қийин бўлган 24 та районда аҳоли муддатидан илгари рўйхатга олинди, статистика органларининг ходимлари ўқитилди. Бироқ кўпгина аҳоли пунктларида адреслар хўжалиги шу пайтгача тартибга солинмаган. Бир қанча районлар ва областлар яқинда ўзаро қўшилганлиги ҳам буни мураккаблаштирмоқда. Бу эса аҳоли бир қисмини муддатидан илгари қайта прописка қилишни, картографик материалларни аниқлашни талаб қилади. Бундан ташқари, Ўзбекистон ССР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги шаҳардаги жойларни ягона стандарт номер белгилари ва кўча аншлаглари билан таъминлаш тўғрисидаги комиссия топшириғини бажармади, Ўзбекистон металлургия заводи эса адрес хўжалиги учун зарур реквизит тайёрлаш юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятлар бажарилишини барбод этди.

Республикада аҳоли рўйхатини тез ва сифатли ўтказиш учун 104 минг нафар кўнгилли ҳисобчи керак бўлади. Уларнинг ҳаммасини тегишли тарзда тайёрлаш зарур. Бироқ бир қанча областлар — Тошкент, Самарқанд, Сурхондарё ва Андижон областларида маҳаллий Советлар ижроия комитетлари топширилган ишга виждонан муносабатда бўлмадилар. Аҳолини рўйхатга оладиган ходимларни танлаш ва тасдиқлаш суст суръатларда олиб борилмоқда, баъзи корхоналар ва ташкилотлар аҳолини рўйхатга оладиган ходимларни ажратишдан тўғридан-тўғри бош тортаётган ҳоллар ҳам учраб турибди. Шу пайтгача кўпгина аҳолини рўйхатга олиш бўлимлари ва инструкторлик участкалари жиҳозланган бинолар, транспорт, телефон алоқаси билан таъминланмаган, аҳоли орасида тушунтириш ишлари суст олиб борилмоқда.

Мажлис қатнашчилари Қорақалпоғистон АССР ва Қашқадарё областида аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик қандай бораётганлиги тўғрисидаги ҳисоботларни тингладилар.

(ЎзТАГ).

• СССР—Ҳиндистон:

МАДАНИЙ АЛОҚАЛАР ПРОГРАММАСИ ИМЗОЛАНДИ

Деҳли. ТАСС мухбири Артем Яриков хабар беради: Ҳиндистон Маданият министрлигида 1989 йилнинг 1 январидан 1990 йилнинг 31 декабригача бўлган даврда адабиёт, фан ва маориф соҳасида СССР билан Ҳиндистон ўртасида алоқалар программасини имзолаш маросими бўлди. Ҳужжатни СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари И. А. Рогачев ва Ҳиндистон ҳукуматининг маданият масалалари бўйича секретари Вира Рагхаван имзоладилар.

Ушбу программада СССР билан Ҳиндистон ўртасида илм-фан ва маориф соҳасида алоқаларни янада ривожлантириш, жумладан, кадрлар тайёрлаш, кўргазмалар айирбошлаш, артистларнинг гастроллари, ёшлар ва спорт коллективлари ўртасидаги алоқалар, ижодий союзлар, оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорлик, иккала мамлакат кино арбоблари ва нашриётлари ўртасидаги алоқалар назарда тутилади.

Имзоланган ҳужжатда Ҳиндистоннинг СССРдаги ва СССРнинг Ҳиндистондаги фестиваллари тажрибаси жамулжам бўлган ва у иккала мамлакатнинг анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга интилаётганликларини акс эттганлигини томонлар таъкидладилар.

ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДАГИ ДЎСТЛИК УЧУН

СССРдаги барча халқлар ва элатлар ўртасида, шунингдек, чет эллардаги халқлар ва элатлар ўртасида дўстлик муносабатларини ривожлантиришга ёрдам бериш, Совет Иттифоқининг чет эл мамлакатлари билан маданий, илмий-техникавий ва иқтисодий алоқаларининг мустаҳкамланишига кўмаклашиш мамлакатимизда тузилган «Жаҳон оиласи» кўнгилли жамоатчилик ташкилотининг асосий вазифасидир, бу ташкилот «Жаҳон оиласи» халқаро урушга қарши жамоатчилик ташкилотининг таркибий қисмидир.

Ушбу ташкилотнинг Москвада бўлиб ўтган таъсис конгрессида устав қабул қилинди, «катта кенгаш» ва президиум сайланди.

Шу ташкилот аъзоларининг фикрича, «Жаҳон оиласи» кўнгилли жамоатчилик ташкилоти СССРда халқ дипломатияси фалсафасининг ижодкори бўлиши керак.

(ТАСС)

✦ АМАЛДАГИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ

Ҳамкорлик қирралари

Илгари хабар қилингани-дек, Тошкентда янги меҳмонхона пойдеворига дастлабки кубометр бетон ётқизиш маросими бўлиб ўтди. Меҳмонхонани Ҳиндистоннинг «Тата прожекс лимитед» фирмаси барпо этади.

«Тата» фирмаси ва ТашЗНИИЭП институти инженерлари ҳамда архитекторларининг ижодий ҳамкорлиги самараси бўладиган бу кошона 1990 йил декабрида ишга туширилади.

СУРАТЛАРДА: қурилишнинг умумий кўриниши ва унда қатнашаётган ҳинд бинокорлари.

В. Молгачёв фотолари.

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР — ИШГА ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

● Республика активлари йиғилиши 1989—1995 йилларда Ўзбекистон ССРда физкультура ва спортни ривожлантириш программасини тубдан қайта кўриб чиқиш лозим, деб топди. Залда эса худди ана шу ҳужжатни тузишда иштирок этган кишилар кўпчилик эди. Ғалатими? Қонуний, деб ўйлаймиз. Чунки залга йиғилган кишилар эришилган муваффақиятлар ва янги вазифаларни чуқур ва ҳар томонлама кўриб чиқиб, ишга янгича ёндашув зарур, деган хулосага келдилар. Ана шундай кенгашларни замонавий ўтказиш услуби қўл келди, эндиликда дабдабабозлик билан ўзига-ўзи ҳисоб берадиган даврлар ўтиб кетди. Ҳозир иш обдон таҳлил қилинмоқда, иложи бўлган ҳамма ишларни рўёбга чиқаришга интиладиган давр келди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов докладида ҳам, Қорақалпоғистон АССР Физкультура ва спорт давлат комитети раиси А. Айтниёзов, Тошкентдаги 71-мактабнинг методист-ўқитувчиси С. Арзуманов, Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри С. Баҳромов, Сариосиё район партия комитетининг секретари М. Баҳритдинова, Ўзбекистон касаба союзлари республика кўнгилли физкультура ва спорт жамиятлари раиси И. Эшпардаев, олимпиада ўйинларида кумуш медалга сазовор бўлган Н. Муҳамадёров, республика физкультура ва спорт давлат комитети раисининг ўринбосари В. Фен, Сирдарё область ДОСААФ комитети раиси И. Ципруш, Наманган область комсомол комитетининг секретари М. Эсонбоев, ўқ отиш спорти тренери А. Янгуразов нутқларида ҳам ана шундай йўл тутилди. Буни қаранг-ки, «ҳисобот даврида муайян ютуқларга эришилди» деган сийқаси чиққан жумлалар билан бошланадиган гапларга ҳожат ҳам йўқ экан. Бир варакайига амалий таҳлилга, резервларни қидириб топишга зўр берилди. Нотиқлар баъзида шунчаки ҳисоб бериш ва ожизлик билан ёрдам сўраб илтижо қила бошлашса, мажлис аҳли, иш ҳақида гапиринг, дегандек чапак чалиб юбораверди.

Агар иш хусусида гапирадиган бўлсак, аввало, шуни таъкидлаш керакки, мажлис аҳли конкрет тажрибанинг моҳиятига, шу тажриба вужудга келган корхоналарга асосий эътиборни қаратди. Масалан, кенгашда қатнашган кўпчилик Тошкентдаги 71- ва 210-мактаблардаги физкультура дарсларига қатнашиш, бошланғич синф ўқувчилари ҳафтасига уч марта шаҳардаги бассейнга бораётган Навоийдаги 6- ва 9-мактабларнинг тажрибасини ўрганиш, Чирчиқ, Андижон, Тошкентдаги бир қанча болалар боғчаларида жажжиларни жисмоний тарбияга жалб этиб тарбиялаш жараёнини ўз шароитларида қўллаш истагини билдирдилар; улар содда жиҳозлари бўлган стадионлар қурган ва дала шийпонлари ёнида спорт майдончалари очган Қоракўл районидаги колхоз ва совхозларга боришга аҳд қилдилар...

Агар ҳақиқатан ҳам иш хусусида гапирадиган бўлсак, «спортдаги қўшиб ёзишлар» одамнинг ғашига тегмоқда. Ўтган йили 37 стадион, 69 бассейн, 40 дан ортиқ футбол майдонлари, минглаб волейбол ва баскетбол майдонлари статистик ҳисоботлардан ўчирилди. Чунки булар аслида йўқ эди. Қўшиб ёзишларга ружу қилган киши ўзини тийиб туриши қийин. Ана шу «осмондан тушган» базаларда кимдир «шуғулланиши» ҳам керак эди-да? Назорат кучайганидан кейин маълумотномалардан 1 миллион 300 мингга яқин спортчи ҳам «чиқиб кетди». Ахир, худди ана шу «ўлик жонлар» кўзбўямачилар ва бекорчиларнинг жонига оро кираётган эди-да...

Бир қанча ходимларнинг масъулиятсизлиги, малакаси пастлиги сабабидан кўп нарсалар бой берилди. Бола жуда эрта ёшданоқ физкультурага ошно бўлиши керак. Аммо, Қорақалпоғистон АССР, Сурхондарё Сирдарё, бошқа бир қанча областларда болалар боғчаларида ўринлар етишмаяпти, бироқ мавжуд болалар боғчаларида ҳам физкультурага эътибор берилмаяпти. Мактаблардаги физкультура ва спорт ишлари даражасига асосан, мусобақалардаги натижаларга қараб баҳо берилмоқда. Ахир, бу мусобақаларда, одатда кўп ўқувчилар қатнашмайди-ку! Кўпгина мактабларда дарслар бошланиши олдидан гимнастика қилишмайди ёки зерикарли машқлар бажарилади. Секциялардаги машғулотларга эса «истиқболли» спортчилар жалб этилади... Ҳақиқий педагог тарбияланувчиларни ана шу белгига қараб ажратиши керакми? Республикадаги мактаб ўқувчиларининг Бутуниттифоқ мусобақаларидаги муваффақиятлари камроқ бўлаётган экан, бу худди ана шундай йўл тутилаётганлигининг сабаби эмасмикин?

Бунинг учун халқ маорифи органлари билан бир қаторда Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳам жавобгардир. Мактаб ўқувчиларини медицина қаровидан ўтказиш ҳамиша ҳам зарур даражада эмас, шифокорлар жисмоний тарбия методикасини ишлаб чиқишда дурустроқ иштирок этмаяптилар. Кўпчилик болалар мактабда ўқиб юрган кезларида уларнинг соғлиғи мустаҳкамланмаётганлигига ҳайрон қолиш керакми? Ҳунар-техника таълими системасида, кўпчилик техникумлар ва олий ўқув юртларида ҳам аҳвол ана шундай. Тошкент педагогика институтида спорт комплекси қуриш масаласи ўн йилдан буён ҳал бўлмаяпти.

Ёш ишчи, колхозчи, мутахассис, халқ хўжалиги тармоқларига ишга келганидан кейин физкультурага муносабати ўзгармаса керак. Халқ хўжалигида 6 миллиондан кўпроқ одам меҳнат қилмоқда, ишлаб чиқариш гимнастикаси билан эса бор-йўғи 250 минг киши шуғулланмоқда, яъни ҳар 25 кишидан бири. Лекин бу рақамга ҳам ишониш қийин... Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, касаба союзларининг кўнгилли физкультура-спорт жамияти шу иш билан шуғулланса бўлмайдими, бунинг учун ортиқча сарф-харажат талаб этилмайди-ку. Комсомол ташкилотлари ҳам бу борада томошабин бўлиб турибдилар.

Кенг оммани соғлом турмуш тарзига жалб этиш учун ташвиқотгина эмас, тегишли шароитлар ҳам зарур. Раҳбар шуни уқиб олиши кераккки, стадион, бассейн ва спорт майдончаси «ортиқча дахмаза» эмас, балки биринчи даражали объектлардир. Айрим завод директорлари ёки колхоз раислари агар ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун ажратилган маблағлар ўзлаштирилган бўлса, ўз бурчимни бажардим, деб юришади, кейинчалик эса цех ёки фермадан дурустроқ самара кўрмаяпмиз, деб нолишади... Агар, бу ўринда одамларнинг эҳтиёжларига диққат-эътибор билан қараш лозимлиги хусусида гапирмаганимизда ҳам физкультура ва спортга эътибор бермаслик оқибатида одамлар тез чарчаб қолади, касаллиги сабабли ишга чиқмаслик туфайли ишлаб чиқариш потенциали оқсайди. Бир қанча идоралар ҳам бу борада калтабинлик қилмоқдалар.

Намангандаги нотўқима материаллар фабрикаси, Андижондаги трикотаж фабрикаси, Оҳангарондаги цемент заводи, Ангрендаги керамика комбинати, Тошкентдаги «Узбексельмаш» «Технолог», «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмаларида спорт иншоотлари йўқ, ахир бу корхоналарда неча минглаб одамлар ишлашади-ку.

Кўпчилик партия ва совет органларининг фаолиятида маданият ва турмуш объектларига «қолдиқ» ёндашуви устун бўлиб турибди. Тошкентдаги Сергели, Юнусобод, Қўйлиқ сингари уй-жой массивларида замонавий спорт базалари йўқ. Шаҳардаги турар жойларда физкультура билан шуғулланиш учун деярли жой йўқ. (Ана шу ишга жавобгар бўлган Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги вакиллари актив йиғилишига келишмаганини айтиб ўтишимиз керак). Хоразм область партия комитети 1985 йилдан кейин физкультура муаммолари хусусида бирор тадбир кўргани йўқ. Ҳолбуки ана шу даврда регионда соғломлаштириш группалари камайиб кетди. Баъзан ташаббус қўллаб-қувватланмасдан сўниб қолмоқда. Гулистондаги спорт ташаббускорлари икки йилдан буён боксчилар залини қуришмоқда. Қўлларидан келган барча ишларни қилишди. Аммо полга қоқиш учун ёғоч-тахта сўрашганида шаҳар партия комитети ва ижроия комитети ғаърадан нарига ўтишгани йўқ. Самарқандда эса эшкак эшиш мусобақалари ўтказиладиган канал қарийб ўн йилдан бери қурилмоқда. Республикадаги 60 районда шу беш йилликда стадионлар, бассейнлар, тирлар қуриш мўлжалланмаган.

Шу тариқа республикадаги ҳар бир одам йилига уч марта усти ёпиқ бассейнга, ярим ойда бир марта спорт залига бориши мумкин. Барча базалардан тўла фойдаланилганидагина шундай бўлишини айтиб қўяйлик. Тошкентдаги теннис саройи ва «Чиғатой» спорт базаси ўртача ҳар икки куннинг бирида ҳувуллаб, бекор турибди, «Қибрай» стадионининг эса уч кунидан бир куни зое кетмоқда. Аммо жисмоний тетиклик учун ҳар ҳафтада 10—12 соат машқ қилиш керак. Бу соҳада пулли хизмат суст ривожланмоқда, ўтган йили республикадаги ҳар бир одамга 26 тийинлик ана шундай хизмат кўрсатилди. Кооперативлар ҳам ўз имкониятидан фойдаланмаяпти. Спорт товарлари ишлаб чиқариш бўйича мамлакатда сўнгги ўринлардан бирини Ўзбекистон эгаллаб турибди.

Бундан уч йил муқаддам физкультура ва спорт давлат комитетига «Ўзбекистоннинг физкультура кадрлари» тармоқ программасини ишлаб чиқиш ва жорий этиш топширилган эди. Топшириқ адо этилмади. Физкультура ҳаракатини бошқариш аппаратининг ўзини тубдан яхшилаш лозимлиги шундан ҳам кўриниб турмаяптимикан? Район ва шаҳар спорт комитетлари раисларининг 27 процентга яқини, спорт комитетлари ва кўнгилли спорт жамиятлари советлари ходимларининг ярми махсус маълумотга эга эмас. Физкультура институти, педагогика институтлари жисмоний тарбия факультетларининг имкониятидан суст фойдаланилмоқда.

Кўпинча юқори классли спортчилар тайёрлашга кўп вақт ва маблағ сарфланаяпти-да деган гапларни эшитишга тўғри келади. Дарҳақиқат, республикамизда ажойиб тренерлар ва спортнинг чинакам қаҳрамонлари бор. Сеулдаги Олимпиада ўйинларида спортчиларимиз олтин, кумуш, бронза медалларига сазовор бўлишди. Агар ўқув-тарбия жараёни яхшироқ ташкил этилганида, резервларга дурустроқ эътибор берилганида муваффақиятларимиз кўпроқ бўлиши мумкин эди. Аммо бу ўринда ҳам ғолибона маълумотлар кўпроғу реал натижалар йўқлигини кўрамиз. Республикада 473 та болалар ва ўсмирлар спорт мактаби бор. Мактаблар кўп-у, самара эса аввалгидай, рақамларга назар солсак, спорт мастерлари кўпайганини билиб оламиз. Мастерлар командаларига муносиб ўринбосарлар йўқ, бу командаларнинг ўзи ҳам шогирдларни дурустт тайёрлашмаяпти. Сўнгги йилларда «Пахтакор» футболчилари, «Меҳнат» ватерполчилари, «Динамо» волейболчилари, «Университет» баскетболчилари олий лигани тарк этишди... Чавандозлар, боксчилар, эшкак эшувчилар, велосипедчилар, гимнастикачилар Бутуниттифоқ мусобақаларида дурустроқ натижаларга эришмаётирлар.

ДОСААФнинг спорт базалари тўла ишлатилмаяпти, бир қанча районларда спортнинг техникавий турлари бўйича секциялар очилмаган. Ана шу жамият ҳали йигитларни ҳарбий хизматга тайёрлашдек ўз бурчини тўла-тўкис бажараётгани йўқ.

Ўзбекистон касаба союзлари кўнгилли физкультура ва спорт жамияти, республика Давлат агросаноат комитети, бошқа идоралар ишчилар спартакиадасини ўтказишга зарур эътибор беришмаяпти.

...Йиғилиш қатнашчилари ишнинг аҳволига танқидий нуқтаи назардан баҳо бериб, ҳозирги вазифаларни чамалаб кўриб, физкультура ва спортни ривожлантириш, территориал-тармоқ комплекс программасини қайта кўриб чиқишни талаб этдилар. Агар рақамларни таққослаб кўрадиган бўлсак, янги марралар пухта ўйламай белгиланганлигини кўрамиз. Масалан, программани тузган ўртоқлар 1989 йилда соғломлаштириш гимнастикаси группаларида 652 минг киши шуғулланади, 1995 йилда эса улар сафига яна 81 минг киши қўшилади, деб мўлжалламоқдалар. Ахир шу давр мобайнида 81 мингдан ҳам кўпроқ одам туғиладику... Ишлаб чиқариш гимнастикаси билан, спорт секцияларида шуғулланувчи кишилар ҳам, ГТО нормативларини топширувчилар ҳам худди шу йўсинда, «хомаки» ҳисоблаб чиқилган.

Нотиқлар айтган ва залдан луқма ташлаб билдирилган конкрет таклифлардан:

— жисмоний тарбия ўқитувчилари, тренерлар, инструкторлар меҳнатининг самарадорлигига баҳо беришнинг янги мезонлари жорий этилсин;

— ветеранлар спортни пропаганда қилишга жалб этилсин, Ўзбекистонда физкультура ҳаракатининг доимий музейи очилсин;

— ҳар ойда оммавий спорт куни ўтказилсин;

— «Мактабда жисмоний тарбия» қўлланмаси нашр этилсин;

— даволаш физкультураси мутахассислари тайёрлашга киришилсин;

— физкультура институтида спортнинг техникавий ва ҳарбий-амалий турлари бўлими очилсин;

— спорт базалари қуришда олий мактаблар ўртасидаги ва заводлараро кооперация амалга оширилсин;

— саноат министрликлари спорт товарлари ишлаб чиқаришга жалб этилсин;

— районларда физкультура ва спортнинг барча турларига ягона раҳбарлик имконияти тўғрисида ўйлаб кўрилсин;

— саҳни икки марта оширилган, узунлиги 36 ва эни 18 метр бўлган мактаб спорт заллари лойиҳалари жорий этилсин...

Шундай қилиб, активлар йиғилиши иш аҳволини объектив таҳлил қилди, ишни такомиллаштиришнинг конкрет тадбирларини ишлаб чиқди. Энг асосийси, чинакам коллектив ижодкорлик учун омил бахш этди, дарҳақиқат, планларимиз бор имкониятни ва инсон ҳақидаги чинакам ғамхўрликни акс эттириши керак.

Т. ГОЛУБКИНА,
Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ мухбирлари.

ТОМОШАБИНЛАРНИ МАМНУН ЭТИБ

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида «Рус санъати усталари» туркумида лекторий тайёрланди. Музей илмий ходимлари тайёрлаган лекторий бошқа жойларда ўтказишга ҳам мўлжалланган. Унда XIX—XX асрларда ижод қилган ўн икки истеъдодли рассомлар ижоди ва ҳаёти ҳақида ҳикоя қилинади.

Машҳур рус мўйқалам соҳиблари яратган асарлар намуналари музейнинг рус санъати бўлими залларида намойиш этилаётир.

Санъатшунос-лекторлардан Н. Обидова, М. Имомхўжаева, И. Игнатьева, М. Богатирева, И. Боладурина ва бошқалар дам олиш кунларида ўқиётган лекциялар музей томошабинларига мансур бўлаётир. Ҳар бир лекциядан сўнг санъатга оид ҳужжатли фильмлар намойиш қилиняпти.

М. АҲМЕДОВ.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Юлдузча» нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида чоп этди.

Авторлар коллективи. Автомат қальанинг сири. Қисса ва ҳикоялар. 144-бет. Баҳоси 30 тийин.

Тўпламга муаллифларнинг олтита фантастик қиссалари ва ҳикоялари киритилган. Уларда болалар нигоҳи билан катталарнинг мураккаб, болалар учун бир қадар сирли бўлган олами тасвирланади.

Убайд Зоконий. Мушук ила сичқон қиссаси. 28 бет. Баҳоси 25 тийин.

Китобча ўқувчини бундан 600 йил аввал яшаб ижод қилган адиб Убайд Зоконийнинг сичқон ва мушук тўғрисидаги шеърий ҳикояси билан таништиради.

Собит Ғафуров. Топағон бола. Тез айтишлар, хандалар ва топишмоқлар. 48 бет. Баҳоси 20 тийин.

Ҳамма бола ҳам тез айтиш, ханда ва топишмоқлар ишқивозидир. Китобчада ана шулар жамланган, рассом эса уни рангли расмлар билан безаган.

Шарль Перро. Қизил Қалпоқча. 16 бет. Баҳоси 30 тийин.

Ҳаммага машҳур бу эртак ажойиб расмлар билан безатилиб, ўқувчиларга совға қилинган.

Авторлар коллективи. Ўсимликлар. 16 бет. Баҳоси 55 тийин.

Китобчада «Ўзбекистон қизил китоби»га киритилган ўсимликларнинг айрим турлари тўғрисида намуналар берилган.

Шерали Жўраев. Бола дунёни тебратар. 64 бет. Баҳоси 15 тийин.

Китобда муаллифнинг болалик йиллари, ҳаёти ва ижоддаги қувончли кунлари тўғрисида сўз боради.

Қутби Носирова. Тинчлик бобо. Шеърлар. 24 бет. Баҳоси 15 тийин.

Шоиранинг бу китобчаси мактаб ёшигача бўлган болалар учун мўлжалланган, унда болаларнинг қувноқ ҳаёти ҳақида ҳикоя қилинади.

• *Ҳодиса*

ЎРМОНГА ЎТ КЕТДИ

Китоб ўрмон хўжалиги территориясига ўт тушди. Ёнғин Ҳисор тоғ арчазорлари қўриқхонасининг нодир ўсимликлар ва ҳайвонот дунёсини хавф остида қолдирди. Китоб, Шаҳрисабз ва Яккабоғ районларининг олтита ўт ўчириш бўлинмаси ҳамда шу яқин жойдаги Лангар қишлоғида яшовчилардан икки юздан ортиқ киши нақ қўриқхона территорияси чегарасида ёнғиннинг йўлини тўсишга муваффақ бўлдилар.

Ёнғин чиқишига айбдор — маҳаллий мактабнинг саккизинчи синф ўқувчиси Нозим Мажидов экан. У ёққан гулхан учқунини шамол учириб, ўрмон хўжалигида ёнғин чиқарди. Қонунга мувофиқ, табиатга етказилган зарар учун унинг ота-онаси ҳам баравар жавоб беради.

Қашқадарё области.

(ЎзТАГ мухбири).

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ
КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА:
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

профессорлар: меҳнатни илмий ташкил этиш ва бошқариш (2), моддий-техника таъминоти экономикаси ва планлаштирилиши;

доцентлар: фалсафа, учёт-экономика мутахассисликлари (3), совет ҳуқуқи (2), ҳисоблаш машиналари ва программалаштириш (4), қишлоқ хўжалик экономикаси, молия, савдо экономикаси (2), меҳнатни илмий ташкил этиш ва бошқариш (3), жисмоний тарбия, эҳтимоллик назарияси, олий математика, чет тиллари (инглиз тили), халқ хўжалигини планлаштириш;

катта ўқитувчилар: учёт-молия ихтисослиги учун сиёсий иқтисод (умумиқтисодий ихтисосликлар учун, философия, совет ҳуқуқи (2), эҳтимоллик назарияси (2), саноат экономикаси, статистика, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши, жисмоний тарбия, меҳнатни илмий ташкил этиш ва бошқариш;

ассистентлар: учёт-молия ихтисослиги учун философия, халқ хўжалиги тармоқлари технологияси, пул муомаласи ва кредит, молия, савдо экономикаси, совет ҳуқуқи, учёт-молия ихтисослиги учун сиёсий иқтисод, халқ хўжалигини планлаштириш;

ўқитувчи: учёт-молия мутахассисликлари учун рус тили.

АНДИЖОН ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН
сиёсий иқтисод кафедраси мудири;

доцентлар: марксизм-ленинизм асослари (КПСС тарихи ва марксча-ленинча фалсафа бўйича), халқ хўжалиги тармоқлари экономикаси ва уни ташкил этиш, (АПК-2 экономикаси ва уни ташкил этиш бўйича);

катта ўқитувчилар: олий математика ва эҳтимоллик назарияси (2), марксизм-ленинизм (2), халқ хўжалиги экономикаси ва уни ташкил этиш (ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш бўйича), бухгалтерия учёти, статистика ва молия (статистика бўйича);

ўқитувчилар: умумий таълим фанлари (рус тили, чет тиллари);

ассистентлар: халқ хўжалиги тармоқлари экономикаси ва уни ташкил этиш (савдо экономикаси бўйича), бухгалтерия учёти, статистика ва молия (бухгалтерия учёти ва саноатда хўжалик фаолиятини таҳлил этиш бўйича —2), олий математика ва эҳтимоллик назарияси (2).

КОНКУРС МУДДАТИ — 29 НОЯБРГАЧА.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700067, Тошкент шаҳри, Олмазор, 183-уй.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Кафедра мудирлари: педагогика, психология, амалий курс ва рус тилини ўқитиш методикаси, география, музикани ўқитиш методикаси ва музика асбоблари, ҳисоблаш техникаси ва математика ўқитиш методикаси;

доцентлар: сиёсий иқтисод, педагогика, психология, амалий курс ва рус тилини ўқитиш методикаси, ўзбек тили ва адабиёти, бошланғич синфларда ўқитиш методикаси, музикани ўқитиш методикаси ва музика асбоблари (фан кандидатларидан);

катта ўқитувчилар: педагогика, физика, география, биология, рус ва чет эл адабиёти (2), ўзбек тили ва адабиёти (3), машинашунослик, ҳисоблаш техникаси ва математикани ўқитиш методикаси, музика ва қўшиқ айтиш, умумий тилшунослик кафедраси, бўйича рус тили;

ўқитувчилар: КПСС тарихи, фалсафа, сиёсий иқтисод, психология, рус тили (6), умумий тилшунослик кафедраси бўйича, амалий курс ва рус тилини ўқитиш методикаси, биология, математика ва математикани ўқитиш методикаси, олий математика, йўл ҳаракати қоидалари, чизма геометрия, жисмоний тарбия (3).

КОНКУРС МУДДАТИ — 28 НОЯБРГАЧА.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 702500, Ангрен шаҳри, 48-квартал, 1«В» уй.

ТАШКИЛОТЛАР, КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Маиший хизмат кўрсатиш министрлигининг «УЗГИПРОТЕХБИТ» РЕСПУБЛИКА ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ 1988 йил 1 ноябрдан «УЗБИТТЕХНИКА» **илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош ишлаб чиқариш ташкилотининг**

«УЗГИПРОТЕХБИТ» ЎЗБЕКИСТОН ЛОЙИҲА-ИЗЛАНИШ ВА КОНСТРУКТОРЛИК-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ **қилиб**

ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИЛДИ.

Реквизитлар буюртмачиларга қўшимча тарзда маълум қилинади.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 1 Май кўчаси, 1-«а» уй. Телефонлар: 34-93-11, 33-27-84.

●

Ўзбекистон ССР «Госстрой»нинг

«ТАШГОРСТРОЙ» ТЕРРИТОРИАЛ ҚУРИЛИШ БИРЛАШМАСИ

бирлашма бошлиғи вазифасига

Конкурс эълон қилади.

Аризаларни қабул қилиш муддати — 1988 йил 1 декабргача узайтирилган.

Конкурс шартлари ва уни ўтказиш вақтини қуйидаги адресда жойлашган конкурс комиссиясидан билиш мумкин: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 16-уй, 2-қават, кадрлар бўлими. Телефонлар: 33-51-80, 39-19-57.

Ташкилотлар, корхоналарнинг раҳбарлари диққатига!
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги республика

«УЗКОЖОБУВЬПРОМ»

саноат-чарм-пойабзал бирлашмаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар 27 ноябргача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700078, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй.

●

Ташкилотлар ва корхоналарнинг раҳбарлари диққатига!
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг

РЕСПУБЛИКА «УЗТЕКСТИЛЬПРОМ» САНОАТ БИРЛАШМАСИ

ТУГАТИЛДИ

Даъволар 27 ноябргача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700078, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй. Телефонлар: 39-12-70, 39-41-76.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети коллективи Ўзбекистон радиоси музикали эшиттиришлар Бош редакциясининг катта редактори А. Мирҳабибовга онаси

Тожинисо ТОЛИББЕКОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• *Спорт*

ҚИЛИЧБОЗЛИК:

МЕҲМОНЛАР УСТУНЛИГИДА

Тошкентда Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети таъсис этган соврин учун ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида дастлабки ғолиблар рапирачилар ўртасида аниқланди. Уфалик динамочи И. Кузяев ғолиблик супасига кўтарилди. Унинг ҳамшаҳри Р. Лутфуллин москвалик армиячи Р. Смирновдан кейин учинчи ўринни олди. Команда ҳисобида РСФСР қиличбозлари биринчиликни қўлга киритишди. Республикамиз вакиллари Грузия ва Украина коллективларидан кейин тўртинчи ўрин билан қаноатланишди.

СУВ ТЎПИ:
ЎРНИДА ҚОЛДИ

Республика пойтахтидаги Митрофанов номли сув спорти саройида биринчи лига коллективларининг сўнгги тур ўйинлари ўтказилди. Тошкентнинг «Меҳнат» командаси Молдавия олий спорт маҳорати мактаби талабаларидан (17:8) устун келиб, Волгоград спартакчиларига имкониятни 7:9 бой беришди. Чемпионат пешқадами — Москва торпедочилари билан учрашув дуранг (7:7) бўлди. Шундай қилиб, ватерполчиларимиз жами 24 очко тўплашди. Лекин бу олий лигага йўлланма олишга имкон бермади. Командамиз биринчи лигадаги ўрнида қолди. Торпедочилар биринчи ўринни эгаллаб олий лигага чиқишди. Каунаснинг «Банга» ҳамда Волгоград спартакчилари мавсумни иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллаш билан якунлашди.

• *Тингланг, томоша қилинг*

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 НОЯБРЬ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильмлар. 9.35 — [illegible] 10.20 — [illegible] 11.45 — Ҳужжатли фильм. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — [illegible] 16.25 — Мультфильм. 17.45 — [illegible] 17.50 — Краснодар телевидение студияси программаси. 18.50 — СССР Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ҳамда СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини муҳокама қиламиз. 19.20 — [illegible] 19.35 — [illegible] 19.55 — [illegible] 20.00 — Останкино концерт студиясида [illegible] Белов билан учрашув. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта кўриш проектори. 22.15 — [illegible]

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — [illegible] 9.40 — [illegible] 10.10 — [illegible] 11.00 — [illegible] 11.05 — [illegible] 12.05 — Немис тили. 13.05 — «Анна Павлова». [illegible] 14.10 — [illegible] Бадиий фильм. [illegible]

— «Рошчин». 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.15 — Халқ куй[illegible] [illegible] 21.00 — Время. 21.40 — [illegible] 22.15 — «Анна Павлова». [illegible] 23.20 — [illegible]

ЎзТВ.I. [illegible] 18.15 — Мультфильм. 18.35 — Пионерлар мамлакатида. 19.20 — Ҳаёт саҳифалари. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Руҳ [illegible] 20.30 — Ах[illegible] [illegible]

ЎзТВ.II. 19.40 — [illegible] [illegible] губчекага». Бадиий фильм.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30 — [illegible] 9.30 [illegible]

15.30 — Ёзувчилар — болаларга. 15.55 — СССР Қонунлари лойиҳаларини муҳокама қиламиз. 16.00 — Қизил! Сариқ, Яшил! 18.15 — Қишлоқ ҳаёти. 18.30 — [illegible]

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари: 33-21-43, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.